

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

ИСТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Александар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити и то:

Указом од 27. јануара 1903. године.

за помоћника прве класе начелства округа тимочког Владимира Поповића, помоћника исте класе начелства округа врањског, — по потреби службе;

за помоћника прве класе начелства округа врањског Петра Милићевића, помоћника исте класе начелства округа крагујевачког, по потреби службе;

за помоћника прве класе начелства округа крагујевачког, Петра Марковића, помоћника исте класе начелства округа нишког, по потреби службе;

за помоћника прве класе начелства округа пожаревачког Димитрија Ђорђевића, управника казненог завода у пензији; и

за помоћника друге класе начелства округа нишког Димитрија Ђорђевића, порезника прве класе нишког пореског одељења.

за начелника прве класе среза хомољског Марка Педељковића, начелника среског исте класе у пензији;

за начелника прве класе среза млавског, Мијанла Петровића, начелника исте класе среза поречког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза поречког, Петра Јоцковића, бившег среског старешину;

за начелника треће класе среза белопаланачког, Србислава Ковачевића, секретара прве класе начелства округа пиротског, по потреби службе;

за ванредног секретара друге класе начелства округа пожаревачког, а да врши дужност начелника среза моравског, истог округа, и прима плату из плате овога, Владимира Николића, ванредног секретара друге класе истог начелства и вршиоца дужности начелника среза млавског;

за секретара друге класе начелства округа пиротског Драгољуба Марковића, ванредног секретара исте класе начелства округа пожаревачког и вршиоца дужности начелника среза хомољског, обојицу по потреби службе.

за секретара друге класе начелства округа ужичког Милоја Ж. Јовановића, порезника треће класе пореског одељења среза црногорског.

за секретара друге класе начелства округа тимочког, Михаила Пантића, секретара исте класе начелства округа крајинског, по потреби службе.

за секретара прве класе начелства окр. крајинског, Арсенија Шуменковића, секретара исте класе начелства округа тимочког, по потреби службе.

Указом од 27. јануара, 1902. године решено је да се:

Ђура Стевановић, помоћник прве класе начелства округа пожаревачког; и

Коста Петковић, начелник прве класе среза белопаланачког, округа пиротског — на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, ставе у стање покоја с пензијом, која им припада по годинама службе.

Указом од 2. фебруара 1903. године, постављен је:

за начелника прве класе округа крајинског Алекса Весовић, начелник окружни у пензији.

Указом од 30. јануара 1903. године, решено је:

да се Милорад Пешић, секретар прве класе начелства округа рудничког, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му припада по годинама службе.

Указом од 31. јануара 1903. године, решено је:

да се Милорад Пешић, секретар прве класе округа рудничког, с обзиром на други одељак члана 69. и први одељак члана 103. закона о општинама, разреши од дужности председника општине горњо-милановачке, на који је положај постављен указом Нашим од 22. септембра 1901. године.

Указом од 3. фебруара 1903. године.

за начелника прве класе среза посавског, округа београдског, Јеврема Магацића, начелника исте класе среза драгачевског,

за начелника друге класе среза моравског, округа нишког, Љубомира Ј. Рајића, начелника исте класе среза подгорског, обојицу по потреби службе;

за начелника треће класе среза моравског, округа пожаревачког, Милосава Цекића, порезника друге класе у пензији;

за начелника треће класе среза тимочког, Косту поповића, начелника исте класе среза моравског, округа нишког;

за ванредног секретара друге класе начелства округа ваљевског, а да врши дужност начелника среза подгорског и прима

плату из плате овога, Владимира Николића, ванредног секретара исте класе начелства округа пожаревачког и вршиоца дужности начелника среза моравског, у истом округу, — обојицу по потреби службе;

за секретара прве класе начелства окр. врањског, Божицара Митровића, секретара исте класе начелства округа моравског, по потреби службе; и

за секретара друге класе начелства окр. моравског, Душана Протића, писара прве класе Министарства финансија.

Указом од 31. децембра 1902. године, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Савета, које гласи:

Да се Јозеф Риманоци, машиниста из Крагујевца, родом из Бакала, у Аустро-Угарској, и поданик исте државе, по молби својој прими у српско поданство изузетно од §. 44. грађанског закона, заједно са женом Аном и малолетном децом: Данилом, Терезијом, Јелисаветом, Јосифом и Емилијом, пошто је поднео уредан отпуст из свог досадањег поданства.

Указом од 15. јануара 1902. године, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 9. уредбе од 14. априла 1899. године о задатку, попуњавању, формацији, снабдевању, дужностима и настави окружне жандармерије и с погледом на чл. 13 закона о окружним и среским скупштинама, наређено је:

да се за издржавање, наоружање и одело сталне полицијске окружне жандармерије: коњичке и пешачке у овој 1903. години покупи од свију пореских глава у окрузима по пет нара динарских на динар непосредне порезе за ову годину. Од овог приреза има се одвојити један пети део према тачци 5. члана 5. закона од 2. априла 1902. године о изменама и допунама у закону о грађењу и експлоатацији нових железница и употребити онако, како је истим законом прописано.

Указом од 31. јануара 1903. године решено је:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела, да по основи ревидисаних и одобрених техничких докумената може издати суму од 9423-89 динара као зараду предузимачу за извршено рушење старог и подизање и реконструкцију новог топлог минералног купатила у Врњачкој Бањи, и да овај издатак може коначно урасходовати на терет партије Бр. 185/2 глава XXXVIII специјалног санитетског буџета ове 1902. год.,

предвиђене на оправке и доправке болница и подизање грађевина по бањама“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих Дела, ПМ 2209 у Нишу.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом од 22. октобра 1903. године, а на основу члана 10 закона о општинама одобрено је решење Државног Савета које гласи:

да се село Врбовац и Раља, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине врбовачке у срезу подунавском, округа смеревског, и образују за себе општину под називом „општина врбовачка.“

да се села Пасјача и Ореовац по изјављеној жељи својих становника одвоје од општине сићевачке у срезу нишком, округа нишког, и образују за себе општину под називом: „општина ореовичка.“

да се село Сланце, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине велико-селске, у срезу врачарском, округа београдског и образује за себе општину под називом: „општина сланачка.“

да се село Звечка, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине обреновачке, у срезу посавском, округа ваљевског, и образује за себе општину под називом: „општина звечанска.“

да се село Оглађеновац, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине гологлавске, у срезу подгорском, округа ваљевског, и образује за себе општину под називом: „општина оглађеновачка.“

да се села: Бучић, Ђакус, Пејковац, Самариновац, Дражанаовац, Вољиници, Мекиш, Шарлинце и Орљане по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине ђакуске, у срезу добричком, округа топличког, и првих шест села да образују засебну општину под називом: „општина ђакуска“, а друга три општину под називом: „општина орљанска.“

да се села: Ландол, Удовица, Сеона, Вучак, Водањ и Петријево, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине удовичке и врбовичке, у срезу подунавском округа смеревског, и прво село образује „општину ландонску“, друга два „удовичку“, а последња три „петријевску.“

да се села Кочетин и Бошњак, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине брзоходске, у срезу моравском, округа пожаревачког, и образују засебну општину, и то: село Кочетин општину под називом: „општина кочетинска“, а село Бошњак под називом: „општина бошњачка.“

да се села: Балајинац, Батушлица, Брест, Градиште и Меровина, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине александровачке, у срезу добричком, округа топличког, и образују засебну општину под називом: „општина балајинацка.“

да се село Секурич, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине белушићске, у срезу левачком, округа моравског, и образује за себе општину под називом: „општина секуричка.“

да се села: Г. Јошаница, Придворица и Претрешња, по изјављеној жељи својих ста-

новника, одвоје од општине драгушке, у срезу прокупачком, округа топличког, и образују за себе општину под називом: „општина претрешњичка.“

да се села: Кртинска, Ратари, Скела и Уровица, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине кртинске, у срезу посавском, округа ваљевског, па да села: Кртинска и Ратари образују општину под називом: „општина кртинска“, село Скела засебну општину под називом: „општина скеланска“, а село Уровица општину под називом: „општина уровичка.“

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, ПМ 2208 у Нишу.

РАСПИСИ

Свима начелствима и Управи града Београда

Према извештајима, које сам добио са разних страна а нарочито од Г. Министра финансија, у новије време почео је увоз калцијум карбида, за справљање ацетилена, у цели осветљења.

Како је руковање са калцијум карбидом врло опасно, и како несмотрено чување и употреба могу да изазову врло опасне експлозије, нашао сам за потребно, да на основу §. 27. тачке 1. устројства централне државне управе од 10. марта 1862. год. пропишем следеће услове, под којима ће се у будуће увозити, чувати и употребљавати калцијум карбид.

а., Калцијум карбид, као и сви остали карбиди, могу се увозити само у херметично затвореним, за влагу непробојним судовима. Судови морају бити од метала (никако од бакра) и земљани. У једноме суду не сме бити више од 50 килограма карбида.

б., Свако лице, које жели да увози и да држи калцијум карбид или друге карбиде, мора за то имати нарочито одобрење од месне полицијске власти.

в., Одобрава се увоз само оних карбида, који имају уверење дотичне фабрике да су чисти и за справљање ацетилена употребљиви. Пошиљке, које немају оваквих уверења, оцениће се у државној хемијској лабораторији о трошку онога ко их је прурчио.

г., Сместишта за карбиде морају пре свега бити *потпуно сува, видна и добро проветрена*. Они се не смеју држати у подрумима.

д., На свакоме суду мора бити читко написано:

„Карбид, веома опасан ако се не држи на сувом месту.“

Из затворених судова дозвољено је узимати само толико карбида, колико је за прераду неопходно потребно.

ђ., У сместишту за карбиде не смеју се налазити друга запаљива тела. — Сместишта се не смеју дожити.

Забрањено је улазити у сместишта са запаљеном цигаром, лампом и. т. д.

Она се могу осветљавати само електричним светилкама, са дуплим стакленим омо-

тачем. Отварачи и остала осигурања за светилке морају се налазити ван сместишта.

Врата ће се отварати у поље. Како врата тако и цело сместиште морају бити саграђени од несагорљивог материјала. Кров могу бити израђен од лаког материјала.

е., Сместишта до 50 килограма карбида, морају бити удаљена од људских станова најмање десет (10) метара. За количине веће од 50 килограма ово растојање мора бити најмање шест (60) метара. Највећа количина карбида која се може држати у једноме сместишту не сме бити већа од 300 килограма.

ж., Месна полицијска власт која даје дозволу за увоз карбида, дужна је да се увери јесу ли испуњени сви услови за смештај карбида, да о томе састави записник и да води сталан надзор над сместиштима.

з., Осим ових услова вреде и сви остали прописи правила о руковању, употреби и чувању динамита и других распрекавајућих материја од 1. септембра 1883. год. ПБр. 9486., који нису овима противни.

и., Ко поступи против ове наредбе, казниће се први пут по глави XXXII кривичног закона; у поновљеном случају одузеће му се дозвола о увозу ових артикала.

Ако би због непослушности према овој наредби било последица које долазе у род већих кривица, чиновници ће бити кажњени по одговарајућим одредбама кривичног закона.

Препоручујем начелству, да се стара о строгом вршењу ове наредбе.

СМ 539

20. јануара 1903 год.

у Београду

Министар
унутрашњих дела,

В. М. Тодоровић с. р.

Свима начелствима и Управи града Београда

Оглашавање појединих лекова у дневним листовима узело је у новије време тако велике размере да се скоро у сваком броју може наћи по нека објава о лековима спасоносним за поједине или и за све болести. У тим објавама хвали се ванредно дејство и таквих продуката, који и нису никакви лекови, јер немају никакво терапевтично дејство, и њихово препоручивање има за крајњи циљ превару необавештеног света.

Да се овим злоупотребама стане на пут, а болесницима осигура могућност добивања праве помоћи у болести, на основу чл. 1. 24 и 33 закона о уређењу санитетске струке и о чувању народног здравља од 1881 год., а према мишљењу Главног Санитетског Савета, наређујем:

1., увоз, држање, оглашавање и продаја електро-магнетских крстова за које је доказано да немају никакво терапевтско дејство, забрањује се у Србији.

2., ни апотекари, ни дрогисте, ни остали трговци немају права оглашавати лекове у нестручним новинама и њихово добро дејство препоручивати.

3., за непослушност према овој наредби казниће се апотекари, дрогисте и трговци који имају право на држање отрова и отровних ствари према чл. 24. тач. 15, 25 и 26. закона о чувању народ. здравља од

1881 год., а сва остала лица према чл. 33. тач. 2. истог закона.

Препоручујем начелству да ову наредбу објави, да се стара о њеном тачном вршењу и од 1. фебруара ове године узима у поступак све појаве, које су јој противне и чини што је потребно, да изгредници казну некусе.

{ СБр. 504

20. јануара 1903. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
В. М. Тодоровић с. р.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

Лекар у полицијској служби

Од свију вештака, потребних иследнику, најважнији су и најпотребнији лекари. Због тога би иследник морао настати да с овима дође у што ближи додир, јер је од врло великог значаја то, у каквом односу је иследник према лекару. Ако је тај однос чисто службени, спољашњи, онда ће и рад у већини најважнијих случајева, којих лекар има да се лати, бити службени, спољашњи. Ако је пак однос између иследника и лекара близак, искренији, пријатељскији, ако је интересовање за ствар заједничко, онда ће и цео лекарев рад носити обележје те њихове заједнице и имати успеха. Наравно да код лекара и иследника мора владати љубав према њиховој служби, јер ако тога немају, онда нису за свој посао и ваљало би да се посвете каквом другом позиву. Али ако су обузети ревнишћу за своју ствар, онда се та ревност заједничким радом може удвостручити и чешћим договорима и споразумима много допринети расветљењу случаја.

Ја се са захвалношћу сећам једног упокојеног пријатеља, који је са мном служио при једном срезу, он као срески лекар, ја као иследник. Радиле смо пет година заједно и врло много случајева смо привели крају. Доста пута ишли бисмо по читаве сахате далеко до места догађаја и цео тај пут преваљивали би смо у разговору. Мој ме је пријатељ поучавао, причајући ми сличне случајеве из његове дуге праксе и истичући све могућности, које би се у дотичном случају могле појавити са судско-медицинског гледишта. Немогућно ми је описати, каквих ми је све услуга учинио тај човек. Он ме је подстицао на рад, давао поуке, које су ми биле корисне и доцније олакшавао ми посао, тако да сам га готово увек завршавао с успехом. Ја тврдим: Где иследник и лекар нису у пријатељству, дружељубиви и заузети за свој рад, ту се од њихова рада, а нарочито од иследникова не може очекивати много. Осем описаних користи, које ће иследник црпсти из искреног дружења са својим лекаром, споменућемо и ту, да ће иследник тако најлакше дознати, кад му је потребно затражити лекарски савет. Мени се чини да се у многим случајевима не приштују вештаци, ма да би

они могли што важно казати, а то само с тога што иследник не уме да оцени, докле достиже моћ и знање вештака, у овом случају лекара. То је пак у службеном саобраћају тешко, а у приватном лако одредити.

У случајевима, који би се могли тицати, лекара, ваља свакад да га припитамо, па ма и ствар изгледала тако као да она премаша границе човечијег знања, на име кад је н. пр. после извршења дела протекло много времена. Тако н. пр. Лиман прича, како се по срцу једног човека, чији је леш био већ поцрнео и прешао у трулеж, могло констатовати, да је умро од капље у срцу, дакле природном смрћу. Он још наводи, да су кости краља Дагоберта, кад су на 1200 година после његове смрти ископане у Сен Денију, биле још тако очуване, да се на њима могло доказати свако насиље, које би над њим било почињено.

И ја подсећам на 6000 лобања у крипти манастира Св. Флоријана код Енса у Горњој Аустрији. Оне су из једног (непознатог) боја при крају сеобе народа и тако су очуване, да су људи из повреда лобање могли тачно конструисати оружје које је тада било у употреби. — Разуме се да ти и такви давни догађаји неће никад задавати посла иследнику, али овим хоћемо само да докажемо, да иследник не треба никад да због тога, што је протекло много времена, мисли да се ствар не може доказати, већ увек ваља да припита лекара.

Сад ћемо да проговоримо у каквим нам све случајевима требају лекари.

а) У судско-медицинским случајевима.

Овде спадају питања код обдукција, повреда, преступа у погледу морала, код питања о односу снага, о старости, способности за извесне радње, симулацијама и безброј других питања, каква се појављују сваки дан. Шта ће се и у колико питати лекар, учи нас мало по мало сама пракса по себи, и кад једном навикнемо да се умеравамо у стављању питања, опазимо, да се баш тим правилним ограничавањем у питањима највише постиже код лекара. Ваља нам се задовољити лекаревим одговором, који је опрезан, више општи и неодређен, али нам је потребно и да припитамо лекара у каквом случају, кад год нам се само учини, да он може видети више но лајик. Задовољимо ли се с неодређеним лекаревим одговором, у многим случајевима ћемо доцније увидети да му морамо бити захвални што нам је тако одговорио. Рецимо да лекар прегледа повређеног, па да извесан одговор, потребно је да му дамо прилике да га прегледа по други и трећи пут. Јер много је боље да не добијемо никакав суд, но да лекар, притешњен иследниковим нестрпљењем, даде суд, који би био сасвим друкчији да му се дало прилике да повређеног још који пут види.

Још важнија је ствар приликом обдукција. Не може ни лекар да одмах каже свој суд, ваља га упитати шта му је све потребно да дозна, па да допуни оно што је обдукцијом сазнао. И опет понављам: није истина, да лекар мора судити по ономе што је нашао, да га се истраживања не тичу; лекар налази у обдукцији само исход а у врло многим случајевима не види начин којим

је он нађен. Број 6 може исто тако бити производ од 2 пут 2, као и сума од 3 више 3 или 4 више 2 и т. д. У већини прилика за случај је најважније то, како је нешто постало, а то може можда једино видети лекар, који познаје акта. Али за то се није бојати, да ће лекар због погрешности аката отићи погрешним путем, јер и ако би погрешно због лажних података, у ономе што је нађено може свакад да контролише свој рад. Баш он ће можда моћи да иследника упозори на неправилности у протоколима сведока и т. д. Лекарев рад и иследников допунявају један други, и само ако иследник правилно води истрагу, лекар ће ретко кад дати погрешан суд.

Осем поменутих случајева, у којима иследник сваки час потребује лекара, има још много других, у којима му лекар може бити од помоћи и о њима ћемо сад коју проговорити.

б) У конзервирању делова тела.

Више пута дешава се, да се неки нађени леш не може распознати с тога што је јако прешао у трулеж. У таквим случајевима у већини прилика не помажу ни нарочите особености телесног склопа или какви особити ефекти покојникови. Међу тим такво агносцирање може у приликама бити од велике важности. Узмимо н. пр. да је потребно да се утврди да ли је неки нађен леш идентичан с неким човеком, који је пре две недеље виђан у једној гостиници и кога до душе нико није познавао, али за кога сведоци тврде да би га познали по цртама лица. Ако се он тада н. пр. не сећају његове одеће, нису видели његов сахат, новчаник и т. д., а наравно не могу ни казати, да ли можда није на бедри имао повећи ожиљак или какво друго обележје, по чему би се познао, онда остају само црте лица као једино средство, да се дотични агносцира. Али ако су те црте услед трулежи тако унакажене, да их нико не може распознати, онда ваља тражити од лекара, да примени Хофманов „регенерациони метод.“

Проф. Хофман вели: „Глава се одсече, мозак извади а у затиљку и на слепоочницама начине дубоки засеци; по том се објекат метне у текућу чисту воду. После дванаест сахата зелена боја коже на лицу већином је ишчезла или побледела а и онај емфизематички оток знатно је попустио. По том се темењача опет намести на своје место, кожа упије, па онда цела глава тури у концентрисани алкохолни раствор сублимата, у коме после других дванаест сахата зелене боје потпуно нестане и оток спадне сасвим, тако да напоследку лице добије сразмере облика и онај изглед, какав можемо видети код балсамованих свежих лешева. На место сублимата може се с истим успехом употребити и хлорцинк. Само се по себи разуме да могућност реконструкције лица има своје границе, јер нарочито у случајевима, где је коса већ опала и почели се образовати дефекти на лицу, не може се у том погледу ништа више учинити.

Ја мислим да је овај метод у толико драгоцености, што се тада у даном случају глава, која се да агносцирати, може очувати бар до главног претреса и ту поновно изнети пред сведоке. — Овај метод изнели смо овде, јер он извесно неће бити познат

сваком лекару, а доста му пута може требати. Кад се такав метод мора применити на местима, на којима нема водовода, а то ће се дешавати у већини случајева, онда не остаје ништа друго но да се главатури у какав поток, реку и т. д. (где се не би тровала вода). Али ту се морамо пре свега постарати, да објекат не оштете разне водене животињце, као рибе, раци и т. д. Те животињце би могле за једну ноћ изгристи већи део коже, те би цео рад био узалудан. Препоручили бисмо дакле да се узме један сандук, на коме би се са стране начиниле неколике веће рупе; на те рупе би се приковало ретко платно или, што је још боље, платно од гушћег сита, тако да вода може скроз пролазити, а да не могу ући ни најситније животињце.

Докле глава 12—15 сахата стоји у води дотле се може набавити потребни сублилат или хлорцинк. Њега мора имати сваки апотекар па и срески лекар у својој домаћој апотеци.

Од великог значаја за форензијске циљеве биће у будућности формалин (formaldehyd), који дејствује слично шпиритусу, само много јаче; његова је употреба двојачка: за конзервирање и дезинфиковање, да би се нпр. код лешева, који су јако пренили у трулеж, потпуно спречила воња пред обдукцију. И Рамбергова течност за конзервисање врло је добра и она има још то добро својство што очува боју, да и после неколико година остане иста.

Такође је врло важно да се очувају делови костију, које су се раздробиле услед повреде. Међу тим може наступити потреба а и могућност, да се такви делови костију чувају, ако је повређени остао у животноу, те су поједини делови (највише од лобање или кључаче) испали за време видања повреде или су добивени путем операције. Наша је дужност да свакад захтевамо од лекара да очува те делове костију, јер они могу раније или доцније бити важно доказно средство. Нарочито је потребно да се ти делови костију очувају онда, ако је било повреде костију, која је повреда проузроковала смрт, дакле већином при повреди лобање. У таквим случајевима мора се очувати и цела повређена лобања.

Кад се лобања мацерира и препарира, посматрање је повреда куд и камо лакше но кад на њој још висе крвава кожа и делови меса. Чиста, гола лобања може се лакше узети у руке, лакше извршити мерење и т. д. Па онда могу се чинити нова посматрања у погледу новог што се сазнало о ствари, која се посматрања у време обдукције нису чинила с тога, што нису били познати детаљи, и напослетку може повређена лобања играти важну улогу на главном претресу и сама по себи доказивати невиност или кривицу.

Да скренемо још пажњу на две важне околности. На универзитетима и у болницама врши мацерирање костију служитељ. То не сме бити у нашем случају, јер служитељ из немарности може погубити већи део кошчица. Тај посао мора вршити или лекар или ако он неће, онда служитељ, али само под строгим његовим надзором.

Друга околност тиче се начина, како се препарирање лобање састављају у своје првобитно стање. Врло је инструктивно,

кад се сви делови размрскане лобање брижљиво пронађу и саставе, тако да се с једне стране има уверење, да више недостаје ни један комадић лобање, а с друге стране да се може посматрати, с каквим је оруђем и т. д. задата повреда. Ја се сећам, ефекта, који је један судски лекар једном постигао пред поротницима, када је привидно неповређену лобању убијенога, коју је брижљиво слепо с гумираним цигарпапиром, најпре показао, па онда с једним лаким притиском руке претворио у небројене комаде, у које је лобања смртоносним ударом била раздробљена. То је правилан начин, на који се може саставити повређена лобања ради демонстрационих циљева; погрешан је пак начин, кад се комаде лобање солидно састави. Тако сам ја видео једну лобању, која је многобројним ударима ушица једне секире била размрскана у многе ситне комадиће, и коју је један анатомијски послужитељ марљиво најбољим руским туткалом слепо, да се није могла више ни раставити нити опазити трагови куда је прснула. А што је било најгоре, више није било могућно ствар поправити, јер туткало није хтело попустити чак ни после дужег стајања у води.

Као што је наглашено, ваља захтевати да се кошчице просто метну на своје место и да се изнутра прилене за фино гумирану хартију.

Од велике би могло бити важности кад би се постигао успех с методом о реконструкцији лица на лобањи, коју предаже професор Хис.* На име проф. Хис је најпре у циљу утврђења идентичности тобожње лобање музичара Јох. Себастијана Баха експериментално изнашао средњу јачину слојева ткања на разним деловима човеје лобање. Тада је он додао тобожњој Баховој лобањи од гипса потребни слој гипса, и тако добијено лице слагало се приближно с добивеним композиторским портретом. Замашност ове идеје била би за нас криминалисте врло велика, јер би се тада код сваког скелета непозната човека, над којим је извршен злочин, могло допунити лице по Хисовој методи, тако да би се агностирање било замисљено. До душе тако далеко нећемо ићи, пошто су ткања слојева код појединих људи и сувише различита. Али успеха би ипак могло бити, кад се у неком случају појаве одређене сумње. Мисли се, рецимо, да је нађени скелет Х. У., и ми хоћемо да то утврдимо, онда се може применити тај метод. У том случају знају се године старости, пол, и изглед дотичнога, те се према томе могу предузети допуњавања (наравно да то мора радити неко ко непознаје Х. У.) Под тим претпоставкама може се замисљати да ће се добити лице, које ће бити подвргнуто агностирању.

На крају имамо још да нагласимо, да се ваља клонити агностирања само по одећи и нађеним хартијама, пошто је познато довољно случајева, да су неки лешеви, да би се завеле власти, снабдевани одећом и хартијама других лица.

*) Joh. Sebastian Bach. Forschungen über dessen Grab, Gebeine und Antlitz. Von Wilhelm His, Leipzig, Vogel 1895.

в) Код тетовирања.

Исто тако могу бити важна за доказивање идентичности, како код живих тако и код умрлих, тетовирања која постоје или која су постојала. Само се по себи разуме да њих ваља тачно прегледати и описати. Имамо још да кажемо, да се морају имати у виду и тетовирања, којих више нема. Да она могу нестати, то је несумњиво, она могу ишчезнути и сама по себи услед дужине времена, или пак и за кратко време ако је израда била рђава или ако се пролазна боја изабрала. Тако исто могу се она и вештачки избрисати, и то путем нагризања једне киселине, на име кад се тетовирано место намаже са индиго-сумпорном киселином (Parent Duchatelet).

Др. Variot износи један метод, који, кад се примени остају само ожиљци. Чак и кад се 2—3 пута привије једна паста, састављена из алицилне киселине и глицерина (сваки пут да завој остане по недељу дана) тетовирања ће сасвим нестати.

Дозна ли се на неки начин, да је на извесној живој индивиду било тетовирања, које се више не види, онда пустимо лекару, да он тачно прегледа оно место, на коме је (по извесним подацима) било тетовирања или га је иначе могло бити. Ако је тетовирање удаљено вештачки, онда се налазе јасни ожиљци, који се могу видети и слободним оком, а које ваља тачно описати по облику, величини и т. д.

Али ако су тетовирања ишчезла сама по себи, онда ће лекари моћи с врло добром лупом у већини случајева изнаћи тачкасте или пругасте ожиљке, који су произведени иглом или каквим другим оштрим оруђем. У понеким случајевима ти ожиљци биће још тако добро одржани, да ће се из истих моћи успоставити цео ранији нацрт. То ће се успостављање обично олакшати, ако се дотично место коже јако патрља каквом бојом, на пр. мастилом, чађу, уљем и т. д., јер та се боја боље хвата на нешто узвишеније ожиљке но на осталу кожу. Тада се тетовирање истакне потпуно јасно у боји.

Ако је потребно да се докажу тетовирања на неком лешу, поступаће се на мало час наведени начин. Но овде имамо још један важан доказ за оне случајеве, у којима су тетовирања у току времена ишчезла. Као што су на пр. Фолен, Меркел, Вирхов и др. доказали, честице боје путују до најближе лимфне жлезде, остају у њој и никад не излазе из ње. Оне се тада налазе првенствено у периферијским деловима жлезде а и могу се микроскопски видети по целој жлезди, а нарочито по пречницима исте. Наравно да се то под микроскопом да боље видети, само што тако много употребљавани циновер на светлости која пада управно изгледа црвен, а на светлости, која пада косо, црн (од Хотмана). Према томе у таквим случајевима ваља увек захтевати од лекара да прегледа дотичне жлезде. Имали би још да приметимо, да се тетовирања на лешевима нађеним у води и сасушеним лешевима не могу добро распознавати; према томе ће се код првих скинути дотичне партије коже и мало просушити, а код последњих мало омекшати у води.

О старости неког тетовирања може се у опште мало шта рећи. Ожиљци се обра-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

зују ускоро после операције и не мењају се битно ни после дужег времена, а јачи или бљеђи тон боје не доказује ништа: свеже тетовирање с мало пигмента и старије с много пигмента изгледаће прилично подједнако; али како је тетовирање извршено, доцније се више не може утврдити. Само у појединим случајевима моћи ће се извести извесни закључци. Кад се на пр. детету тетовира на леђима велики крст, онда ће се та фигура, кад дете одрасте, развући и неће моћи више бити правилна; тако исто кад се изврши операција не неком снажном младићу, у старијем добу ће оперисано место имати друкчији изглед. Кожа се на телу не растеже правилно. Пре кратког времена је у свима европским градовима приказивана једна млада Америчанка (лепа Ирена), чије је цело тело било покривено лепо нацртаним тетовирањима. Иста су била добро упијена и занимљива; али неистинито је било њено причање да ју је тетовирао њен отац, пошто цртежи нису били пилге развучени и неравни, што би морало бити, да су исти расли с њом.

Поводом овога да проговоримо коју о важности тетовирања уопште. Нећемо ићи сувише далеко, као што су по примеру Ломброза од 1874 отишли много други, као Маро, Лакасан, Батут, Салила, Драго и т.д. који су тетовирање сматрали као управо карактеристично за злочинце — али тетовирања су ипак важна. То је добро саставио Курела, који је код 14% свог материјала нашао тетовирања.

(Наставиће се)

Клептоманија

Две-три цртице.

Клептоманија је реч грчка и значи болестан (душевно) нагон, жудњу за крађом и то жудњу неодољиву.

Клептоманија се већ у основи битно разликује од обичнога лоповлука, јер лопов краде из користољубља а клептоман зато, што га нешто неодољиво на то гони, што другчије не може. Лопов краде зато, што му треба украдени предмет, било ради личне употребе самога предмета, било да продајом дође до новца; клептоман краде по кадишто и такве ствари, које му ништа не требају, он их чак, доцније, и баца или поклања другоме, али украсти мора, па ма га шта стало. Бивало је случајева, да клептоман, коме се не даје прилика, да где штогод украде, сам себи подмеће по неку ствар, па је онда налази и, као бајаги, украде.

Код простијега и сиромашнијега света ретко се разбира за клептоманију; ухватити га у крађи, он искуси последице законских одредаба, нити и њему саме пада на памет да се брани болешћу за крађом, нити би му се веровало, кад би се тиме бранио.

Али, кад се имућнија или отменија особа ухвати у крађи, нарочито какве ситнице, предмета без велике или, по кадишто, без икакве вредности, онда се одмах констатује, да је таква особа болесна, — да пати од клептоманије.

Породице оваких особа имају често грдне муке са својим клептоманима, јер их, — осим компромитовања, — често пута стају великих издатака, да прикрију и уташкају какав случај њихове страсти.

Могло би се готово са сигурношћу тврдити, да од клептоманије пате више женске него мушке особе. Женску душу, и иначе више склону шареницу и непотребним ситницама спољашње лепоте, много лакше намами ма каква некорисна стварчица, ситница чак и без велике вредности, нарочито по трговинама са женском робом.

Несавесни људи међу оваквим трговцима, ако су тако звану крађу и оназили, обично у том тренутку куте, али одмах после тога шаљу мужевима или родитељима дотичних особа огромне рачуне, уцењујући их на тај начин ради части породичне. Ови, ако могу, донекле и плаћају, да се спасе, ако би се што још спасти могло; али кад томе не буде краја, онда ствар, најзад, ипак дође до јавних скандала.

Писац ових редова је пре неколико година био у Лајпцигу на ускршњем вапору сведоком оваке непријатне сцене.

На трговима, крај разних металишта и по ширим улицама намештене су у то време по Лајпцигу шатре и тезге са ситном робом, као и на сваком вапору. Једнога се дана крај једне такве шатре, у којој се продавала обућарска роба, збои свет гунђе него на другом ком месту. Између отворене шатре и гомиле стајала је лепо обучена, отмена госпођа, веома збуњена. Трговкиња, налик на какву мало бољу земунску пиљарицу, развалила вилице, па грди ли грди.

Ствар је била у овом:

Госпођа је разгледајући другу робу, украла с тезге, папуче обичне, вапарске папуче, које она свакојако не би носила, али их је украла — украла из нагона. Она је молила нудила је трговкињи петогубу, десетогубу вредност украдених папуча, али ова неће да чује, него разрогачила очи и преко целе гомиле тражи „шупцмана.“

Неко из гомиле, који је познавао госпођу, — у овоме тренутку веома јадну, — истаче се, да посредује:

— Утишајте се за Бога, госпођа то није учинила намерно и да вас оштети; ја госпођу познајем, она је из добре куће, она је из добре куће, али пати, болесна је, пати од клептоманије.

— А-а!... Од маније? Па, да Бог-ме, кад госпође краду, а краду од беса, онда је то манија, али, кад неко од нас то учини, често пута из нужде, онда нас стрпају у затвор. Нећу да чујем.

И дође „шупцман.“ Разабра се, у чему је ствар. Кад су за име госпођино, које је у Лајпцигу било познато, он га само записа, предаде трговкињи папуче, а госпођу са свим учтиво изведе из гомиле и донекле је испрати.

Доцније сам сазнао, да је то била жена једног виђеног адвоката лајпцишког, и да одиста пати од клептоманије. Муж је дотле већ доста скупо плаћао такве папуче, мале комаде чипака и друге драгулије, које је она доносила кући — некупљене. Али је он своју жену, иначе у свему добру и нежну, веома волео и жалио, па је све те непри-

лике трпељиво сносио. Најзад јој је узео једну другарицу, која је имала задатак, да свуда с њоме иде, да благо поступи, да јој екреће пажњу на друге послове и да оштро на њу пази.

Да ли је то штогод помогло — не знам.

У Паланци (Славонија) био је пре неког времена један сажаљења вредан случај предметом интересантних разговора, а новинарима је послужило као згодан материјал за писање.

Директор тамошње српске школе Тодор Ракић, који је већ двадесет и пет година био заузимао то часно место, стао је у последње време путовати веома често и претерано много, да је то већ падало у очи. А кад би га запитали о његовим честим одласцима, он је одговарао, да је био на своје добру у Срему. — Пре три године купио је био Ракић код Илока једно имање и причао је људма да је добио на класној лутрији 12.000 форината.

Али доцније је изишло на видело, да је Ракић патио од клептоманије, и да је врло вешто био извршио безброј већих и мањих крађа, док га у једној вуковарској гостионици није ухватио келнер баш у оном тренутку, кад је смотао нож и виљушку....

Ракића предаду полицији, а кад је ова извршила претрес код његове куће, пронашла је веома много предмета од вредности, (а и читаву масу без велике вредности, до којих је директор само крађом дошао.

Одмах по ухапшењу Ракићевом појавили су се на њему знаци лудила. Болесника одведоше у Осечку болницу, где западе у формално беснило.

Париски „Тан“ донео је ту скоро белешку о једном оваквом, сумњивом, случају клептоманије:

Млади Кадусто има седамнаест година. Погодио се једнога дана, као помоћник, код Пекињоа, продавца слика и хартије.

Сутра-дан га његов газда пошаље, да наплати некакав рачун од 25 динара. Овај оде, наплати рачун, али се не врати у дућан. Отац његов, међутим, донесе и врати газди ту наплаћену суму од 25 динара.

Овај би случај био сасвим обичан и не би изазивао нарочите пажње, да Кадусто није показивао интелектуалне абнормалности, по којима се могло закључити, да је клептоман, то-јест, да пати од неодољиве жудње за крађом.

Суд је с тога одредио једнога лекара, да испита душевно стање кривчево.

Лекар је, проба ради, поверио кривцу, да сам о себи напише, што зна, и Кадусто је сачинио о себи извештај, који је био врло добро састављен и у којем излаже разлоге, због којих он сматра, да његова одговорност није потпуна, то-јест, да се не може узети апсолутно.

Он ту казује, да његов отац пати често од тешке главобоље; да његова сестра има некакве тифусне грознице, а да он сам још од најраније младости има неку неодољиву наклоност ка крађи, то-јест, да га нешто необјашњиво стално гони, да штогод украде. Док је био у школи, крао је пера, писаљке

1 То, што је код нас жандарм.

и прописе од својих другова. После тога је наставио своје крађе, због чега је био увек истериван из свију дућана у којима је отпочињао служити.

Стручни лекар (психијатар), и ако је констатовао, да никакав патолошки знак не даје повода, да се Кадусто може сматрати као потпуно неодговоран (неурачунљив), ипак налази, и то судећи по недољивости развијености његова тела и његове интелигенције, да би се његова кривична одговорност требала сматрати као унеколико смањена, слабија од одговорности нормалних лица.

Случај овај дошао је, дакле, и пред суд.

На суду се развила оваква процедура:

Председник (оптуженом): — Све, што сте до сада казали и што још говорите, изгледа врло разумно и чисто је сасвим изузетан случај, да један ненормалан човек, тако рећи умоболан, резонује о својој ствари са толико много разборитости и логике, као што чините ви. — Зашто сте, дакле, украли оних 25 динара од свога газде?

Оптужени: — Мој отац није хтео да ме прими кући, а ја нисам имао шта да једем.

Председник: — На шта сте урадили са украденим новцем?

Оптужени: — Појео сам га.

Председник: — За које време?

Оптужени: — За три дана.

Председник: — Вас би било тешко хранити.

И суд, водећи рачуна о стању оптуженога, осудио га је на два месеца затвора. Али председник га је још и опоменуо, да ће га, ако се не потруди да оздрави, дакле, у случају новог настуна клептоманије, суд мало строже осудити.

Кадусто се као мало изненадио оваквој казни, и као да је хтео рећи: „па то онда не вреди бити ни клептоман; толика би се казна могла досудити и сасвим обичном крадљивцу!“

Разуме се, да се са заклањањем за клептоманију чине и злоупотребе, као и са свачим другим, те се дешава да каквог преденог лопова ухвати у најобичнијој крађи, а он: „Ја сам, знате, клептоман!... Ја имам страст!...“ само, што се та боја ретко прима.

Тако је пре неке године у Москви био затворен благајник, који је касу, којом је руковао, систематски поткрадао и био ухваћен тек кад је достигао суму од 14.000 рубаља. Њега притворе, а он у притвору начини савалачки изглед и стане красти ситнице, до којих је могао случајно доћи: пера, писаљке, убресе, тањире и т. д., али тако, да га одмах ухвате.

— Ама ви, канда, и овде крадете? питају га.

— Е!... Гле... зар крадем? Нисам знао.

— На крадете, да-бог-ме.

— А ја то не опажам.

На претресу он, опет савалачки, пред свима покушава да украде чувару мараму из џепа.

Председник види у чему је ствар, па ће рећи:

— А да ви нисте нешто клептоман?

— Јесам. Клептоман сам! увикну, готово радосно, оптужени.

— А-а! Клептоман сте? Е, добро, добро — знамо ми ту клептоманију!

И осудише га на девет година робије.

Најзад, нека послужи и ова цртица као завршни прилог, до душе, не расправљају о клептоманији, него о вештини лоповској да до краја испрне своје маријетлуке на рачун једне, у извесно време јаче истакнуте, теме.

Под натписом „Клептоманија једне даме“ извештавале су новине о томе, како је једноме од најпатнијих лекара за душевне болести у Риму дошао неки елегантан, озбиљан, млад господин и поверио му се, како је ожењен лепом, младом женом и да би с њоме могао бити веома срећан, али она већ неколико година пати од клептоманије, и да му на тај начин ствара грдне неприлике. Јер у таквом стању краде по продавницама и дућанима све што јој дође до руку. А кад је после два-три сахата пређе тај наступ, онда је у очајању, сва је несрећна и увек га моли, да покрадене ствари одмах исплати или врати. Водио ју је, вели, разним лекарима, али све узалуд. Зато сад и моли врло лепо доктора, — ако томе то-јест, има лека, — за допштење, да му доведе своју жену, ради прегледа, и то онда, кад јој дође наступ.

Лекар пристаје.

Сутра-дан доводи муж лекару своју жену, која га изненађује својом лепотом и пријатношћу.

Муж се упушта с лекаром, као бајачи, у интересантан разговор, и нарочито га моли, да вешто и неприметно обрати пажњу на његову жену.

Госпођа се с почетка понашала као отмена светска дама и, као из дуга времена, разгледала је ситне ствари и богате украсе, којих је било доста у соби овога имућног лекара...

Најзад, као да дођоше и наступи клептоманије, јер лекар чисто са задовољством опази, како госпођа склони са стола мали рам окићен бриљантима и другим драгим камењем, у коме је лекару поклонила своју слику нека његова богата пацијенткиња. Затим несташе и златног притискача за хартију.

Лекар приђе младој госпођи, опина јој било, промери главу и загледа јој се у очи. Она није скидала поглед с њега, али му је скинула златан сахат и ланац и бриљантно га стрипала у цеп.

Лекар се чинио, као да то не опажам.

Кад су се окрпатили, госпођа је, као што се пристоји, изишла напред, а муж се тужно вајкао доктору:

— Ето видите, ето видите, како је то све страшно... сирота жена, ах сирота моја жена!

Лекар је покушао да га теши, а он је завршио:

— Молим вас, сад ове ствари не смем од ње дирати, она би пред вама пресвисла од стида и очајања... али ја ћу вам већ то све послати што пре, а ујутру ћу вас и посетити.

Лекар је за њима климао главом; замислио се и рекао:

— Интересантан случај!

Одмах је затим сео, да прибележи прве утиске тога интересантног случаја.

Он га је и прибележио, и дуго га је памтио, јер ни младу болесницу, ни забрињутага мужа, ни свој сахат и ланац, ни рам у бриљантима — није никад више видео.

Ј. У.

Како се живи на галијама

Питање о замени шиљања на радове на галијама и на шиљање у колоније затварањем у тамнице у метрополи, решено је у принципу у Француској и опстанак пенитенцијарне нумејске колоније постаје већ сад ствар времена. Резултати пенитенцијарног система, који је постајао до сад нису оправдали наде које су ту полагане, како са гледишта поправке радника на галијама, тако и с економске стране. Леон Монселон, аутор занимљиве књиге *La Bagne et la Colonisation pénale en Nouvelle-Calédonie* овако одређује савремене галије. Галије немају ни мало ону мрачну физиономију која је се очувала у нашој памети од утисака добијених у Ромфору и Тулону; нема више оних страшних ћелија, од којих су и данас остали примери у Ромфору и у којима је људско биће постајало дивљи звер; нема више оних узвика бола и гнева, ни оног отимања. Осуђеник није више онај одвратни предмет кад су се плашљиве женске крстиле кад га виде, он има одређен положај у свету. Он има привилегије, права; он тражи да му се даје оно што му држава одређује, он прима плату као солдат. Краће рећи осуђеник на галије постао је у наше доба личност, државни пензионар потпуно као инвалид коме се дају потребне ствари па и дукан, под условом да чисти двориште и врт само с том разликом што инвалид није опасан и што се може отерати ако повреди правила, док је галијаш опасан и није могуће оставити га без дужности, за то се према њему лепо понашају, да би га колико је могуће учинили нештетним, нарочито од оног времена како су укинуте све принудне мере за рад.

Ево како прича Жан Карол о каледонској галији коју описује врло опширно. Право говорећи, кад би рад галијама и био окружен свима оним строгостима, које сам ја очекивао да видим, и онда, каледонска клима, сама по себи, свела би их на ништа. Под тим чудним небом где је сиротиња само наравствено зло, могло би се проћи без свега, само да се не гладује (а галијаш добивају довољну храну. И они који су навикли на раскош брзо се одвицавају од сваке угодности. Да није стидљивости могли би ићи голи. Сунце Каледоније греје али не пече.

Та је колонија једна од великих реткости, које су слободне од свих болести које су својствене жарким земљама. У њеној постојано сувој атмосфери епидемије донесене с поља, брзо постају безопасне. Вода је у њој одлична. Нигде сан тако не освежава као тамо. Нема умора од кога се не би човек опоравио после кратког сна. Да нема јутарње росе могло би се бити и без крова. Лепота дана, чудна мекота ноћи, доуштају да се непрестано одржава вентилација у становима тако да је и најновија касарна у Француској нездраво место кад се упореди са становима, у које смештају раднике галијаше.

Галијанци галијанци знају боље него нико други сву разлику између њиховог покложа и солдата у касарни.

— Ваљда Ви нас сматрате за солдате, шта ли? — одговорио је једанпут један галијанска надзорнику који је ту захтевао од њега неки мучан посао. Тај је одговор постао легендаран и врло популаран у Новој Каледонији.

Такви и још немилији факти бивали су и у Гујани. Монселон тврди по речима очевидаца да је у неколико случаја кајенски гарнизон трпео оскудицу у храни, док су галијанци могли тајно продавати своје порције меса. Тај исти аутор прича ово — „Један пут се десило да је се кајенска општина, приметивши у неким градским квартовима такве гомиле нечистоте да је се могла јавити епидемија, обратила губернатору да би он наредио радницима на галијама да удаље ту нечистоту. Губернатор се наравно обрати директору пенитенцијарне администрације и замоли га да се постара да се тај рад изврши у оно доба дана кад на улицама нема никога, да се не би становницима одузела могућност да дишу чист ваздух с настанком вечерње хладовине. Директор пенитенцијарне администрације прегледа правила и увери се да она не допуштају да се галијанци подвргну незгоди да раде у топле часове дана. Он је сматрао за своју дужност да не допусти својим људима да раде тај посао. Али је друштвеном здрављу грозила опасност те је општина почела да протестује и онда сиромаш губернатор био је принуђен да пошаље солдате. И тако су поморски артиљеријисти били дужни да изврше посао који је био непријатан за господу галијанце, пошто никаква правила не штите од таквог посла људе слободне и не преступне, то јест војнике“.

Жан Карол овако описује своје прве кораке у Новој Каледонији — „Кад сам ступио у ту обитељ жалосног прогонства, ја прво упитах — где су галијанци...? Ја рекох — галијанци — употребљујући стару француску реч, која је изишла из употребе. А неко ми рече „Ви питате за осуђене? Па Ви сте међу њима. И одмах један од њих узме мој пртљак и понесе га. И онда видех да су они свуд, и у хотелу, у бањи, на станици. Овде је галија свуд. Она је тесно везана са слободним становништвом; она је се увукла и у домове. Шта више галијанци се не намећу; њих траже. Галијанци трују колонију али указују многе услуге. Они дају раднике и слуге, у којима је велика потреба. Човек би мислио да су галијанци ограничени на већи или мањи део тог острва и држао би да се преступници и овде, као у Француској налазе у рукама правосудја и да су одвојени од поштених људи. Ви не знате шта је то пенитенцијарна колонија и немате појма о друштвеним појавима који су својствени Новој Каледонији. Галијанци је овде човек кога сте ви избацили из вашег друштва и који чини део нашега, па и најосетљивије од наших људи не либе се кад их гледају и не грозе их се. Истина у неком ступњу ти су дивљи зверови обезоружани и ми то знамо; али главно је ту навика. Ево већ тридесет и пет година како галијанци живе код нас или боље рећи ми с њима. И како се у

свему томе види односност принципа и предрасуда. У Француској ви гоните зликовце а овде код нас ми их уводимо у своје куће као слуге.

У једном од најбољих гостионица у Нуеји служи један тровач као главни кувар. Један галијанци који је осуђен за то што је удавио своје рођено дете у колевци служи код једнога мога познаника као чувар деце и он се њим врло хвали. Специјалиста који брије мене сваки дан убио је ножем човека, а сад рукује бритвом, и ја свако јутро спокојно му пружам своје грло. Он је окретао, рука му је лака и он „чисто ради“. Книговодство и рачуноводство у једној од највећих овдашњих трговачких кућа раде они који су осуђени за фалсификате туђих потписа. У хемијској лабораторији анархиста, који је некад био „пропагандиста делом“, ради с експлозивним материјама с обзиром једног ученог филантропа, који тражи научна открића, благотворна за људски род. Кочијашки су све галијанци. Кад појете на северни крај острва да видите бакарни рудник, унутра вас спушта онај који је осуђен за убиство, али то не треба да вас плаши иначе ће вам се подсмевати. Могао бих навести још много примера али то би ме одвело сувише далеко. Само знајте да галијанци одлично врше своје дужности. Ретко се ко жали на њих. Али не губите из вида да за најмању погрешку галијанци губи све те удобности, које му се дају као награда за добро владање и поново се враћа у колективни галијански живот под вечним надзором тамничке страже. У томе је сав разлог њиховог примерног владања. А бива још и то да после тога кад се они потпуно удворе својим газдама они их краду и у том случају и убијају да би добили средства потребна за бегство. С тим одличним слугама тако је исто као и с оним рђавим код вас у Француској; треба увек бити на опрези.

Сваког месеца по педесет њих кушају да побегну али само један или два с успехом.

Од политичких осуђеника метропола је, осим два три њих, вратила се знатније раднике и они су овде оставили лепу успомену. Остао је још само мали број бивших комунара; неки су од њих лепо учили неке занате, а последњи који је оставио Каледонију био је хотелијер и оставио је са собом капитал од осамдесет хиљада франака.

Закон од 1854 год. сам по себи није безусловна рђав али пошто је примена његова била остављена чиновницима, то у њему најпосле није ништа остало од оног духа у каквом је био замишљен. Законодавац је изразио наду да ће се осуђени поправити радом. У том је се он преварио пошто је тада владала навика филантропија, одјек романтизма. Мали човек може се дићи само добровољним а не принудним радом. Идеал галијанца није у томе да се подигне у очима друштва посредством рада, него у томе да се уклони од дужности рада и они тако исто теже да леже у болници, као и да бегу тражећи слободу. У болници се лепо поступа с болесницима и не треба ништа радити. Али да се дође у болницу треба бити болестан. И тако ако болест сама не дође треба је изазвати или симулисати. Ту

на галијама симулација болести достиже размере науке. То је једина пенитенцијарна наука коју треба изучавати. Њу и изучавају озбиљно морски и колонијални лекари који су прикомандовани разним пенитенцијарним заводима. Један од најискуснијих доктор Пјер саопштава своја посматрања која је чинио у Гујани и Новој Каледонији. Многобројна и занимљива она већ чине читаву лажну патологију, која је тако исто интересантна за профане као и за људе од науке. Само се по себи разуме да галијанци гледа да што мање повреди себе и само се лудаци убијају. У опште симулатори су врло вешти и умеју да остану на оној граници кад је оздрављење могуће, али је учињено све што је могуће да се превари око дијагностике. Али кад лекар послуша неко време у болницама галијанца он ће доћи до уверења, вели доктор Пјер, да су врло многе болести код тих прогнанника, ако не и већина њихових болести, извештачене.

Доживотно осуђени не колеба се да онакази себе да би се избавио од ручног рада. Тако је један од њих имао духа, страшно је и рећи, да себе ослепи. Други, и ако је био осуђен на извесан рок, одрезао је себи три прста на десној руци. Тај је човек имао свега тридесет и пет година, био је снажног телесног састава али није хтео да ради по принуди.

Који од њих нема енергије да постане „инвалид“ тај се задовољава болницом. Тако поступа већина осуђених на извесан рок, симулишући болест. Треба знати вели доктор Пјер да су они врло вешти у томе. Ми често грешимо догод буде постојало изгнанство. Између катаралне жутице и жутице коју они изазивају дуваном тешко је поставити различну дијагнозу, као и између дисентерије и оне коју они вештачки изазивају.

Било би врло тешко побројати све начине којима они симулишу разне болести. Нарочито су богати у рецептима за прозивођење свих могућих рана. Довољно је рећи да они симулишу и шкрофуле као и сифилис. Кад се увиди да је болест симулисана то за пацијента после оздрављења повлачи мере искључиве строжности. Али то не збуњује симулатора. Они све жртвују животном инстинкту лењости и чине све да би се спасли од мрског рада. Све то и много друго није познато докторима пенитенцијарног права, али је потпуно познато докторима медицине који су на служби у пенитенцијарној администрацији. По томе осуђеник, био он дрзак или не пред војним надзорницима свих чиновца, дркће пред лекаром. Он је за њега нешто више него административни начелник. Он издаје његове тајне. И њега може он преварити али много теже; простим лицемерством то он не постиже. Разумљиво је онда зашто прогнанници мрзе лекаре. Често се може посматрати занимљива борба између страха и мржње код пацијената и неповерењем лекара, који је увек на опрезу.

Да завршимо овај преглед занимљивом сликом галијанског концерта.

„Ја сам осећао, прича Жан Карол необичну симпатију према тим непознатим му-

зикантима, пошто сам наивно уображавао да је то музикално друштво састављено из персонала чиновника или тамничког надзора. Али како сам се зачудио кад сам дошавши на кокосово шеталиште, где цела Нумеја излази да ужива у вечерњој хладовини видео да је филармоничка фаланга, којој је остављено да умекшава нарави колоније, састављена из „преступног елемента.“ Програм концерта био је штампан у новинама. Свирали су се старинске ствари од Обера и Понатовског.

— Погледајте капелника, рече ми мој друг. То је бивши свештеник, меломан, аутор неких драматичних и многих насипа in utroque.

И доиста тај свештеник био је очувао неке професионалне гестове, правдајући тако и под ливрејом галијаша изреку: Tu es sacerdos in aeternum! Он је господарски махао својом капелничком палицом, бацајући с времена на време погледи лево и десно. После сваког одсвираног комада музиканти су седали, наслањајући се на балустраду киоска у немарљивим позама уморних уметника. Обично слушаоци на тим концертима уздржавају се од сваког израза одобравања или не одобравања.

По свему како се види код те господе музиканата влада добровољна дисциплина, која црпи своју снагу у осећању корпоративног достојанства. Ако их и прате два надзорника то у томе треба гледати пре церемонију из навике него опрезност. Као опрезност то би било смешно јер шта би значили та два надзорника поред четрдесет галијаша на друму, поред морске обале по мрачној ноћи. То исто може се казати и о свима војним надзорницима који имају да чувају осуђене, који раде на путевима или у рудницима. Један надзорник долази на тридесет радника галијаша, те у таквим условима покорност галијаша може се објаснити само њиховом добром вољом. Побуна бива врло ретко а и зашто да се буне кад могу бити приближно задовољни својим положајем. Бегства бивају за то што по неки више воле гладну слободу него ситнонство. Најмање има бегунаца међу музикантима. Често се између музиканата и образованог друштва ствара извесна веза, а има их међу њима и таквих на које показују као на Хероје crimes passionnels, који стварају интимно познанство с Пулејанкама.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ДЕТЕ

Приповетка Ришпендова

I.

Било је то на једној малој станици железничке пруге Париз—Лијон. Са омаловажењем довикну кондуктер савивим путницима име станично: „Сент-Фелисиан-ди-Мон, — један минут!“ Затим одјури влак с јасном тутњавом даље и одмах се изгуби у једном тунелу, као да се стидио, што се заустављао због такве ситнице.

Господин и госпођа Верди били су једини чиновници ове станице. Он се називао „Шеф станице“; његова се жена означавала скромније као „Чуварка пруге“.

Имали су сина отприлике од две године, именом Емил или Мило, како су га називали од миља. Мали је дечко био сва срећа, сва радост својих добрих родитеља, а нарочито се господин Фредерик Верди необично поносио својим сином.

Једнога јутра поведе „шеф станице“ по својем обичају на посао и синчића, да се у кратким одморцима са њиме поигра.

Мило је био веома добар; за све време није се ни једанпут заплакао. А кад се Верди, да би га забавио, спусти на земљу и поче четвороношке да пузи, смејало се дете као лудо и миловало је лице очево својим прљавим ручицама.

Срећан отац бљештао је од среће и довикивао Милоу смејући се:

— Хајде, хајде певај мало!

Малиша поче да кукурече, као млад петлић, — било је да човек пукне од смеха.

Верди заборави на све непреспаване ноћи, које му је синчић већ био изазвао, и мишљаше само на пријатне успомене, које је то дете оставило у његовој памети: на прво смешење, прво „тата“, на прво плескање ручицом, на први корак, укратко, на све баналне ствари, које срцу родитељском изгледају увек тако нове и изванредно лепе.

Срећан и пресрећан комедијаншино се он и ваљао по трави као какав стари пас, који хоће младог кученца да одржи у добром расположењу.

— Мило, упита он, подражавајући још неразвијен говор детињи, — како цини железница?

Мило отпоче тамо амо трчати на својим слабачким и још неуким ножицама, и викаше, разрогачивши очи и надувавши образе: „Фу-фу, фу-фу!“

Нема сумње! То је било, бар по мишљењу Вердијевом — верно подражавање шума, какав производи железница. Отац не могаше од смеха и усхићења да дође себи; то је он Милоа научио, као што га је научио и да подражава маукању мачкином, да угаси свеће, да наљути папагаја тетка Аниног, која је становала код њих, — и стотину других духовитих ствари.

Али сад се појави госпођа Марија Ферди са заставом; она затвори обе баријере на месту, где су шине пресецале друм, и погледаше према тунелу.

— Иде ли већ брзи воз? питао је Верди којег су шине раздвајале од његове жене.

— Да, сад ће одмах бити ту.

Обоје ослушнуше. Одмах затим покуља густ облак беле паре из тунела. По шинама, које су дрктале, јурио је „експрес“ као бесан.

— Мама, мама! викну Мило, који га је видео како јури.

При том се оте из очеве руке и отрча, подражавајући железницу: „Фу-фу, фу-фу!“

Одједном просече ваздух ужасан двогуби врисак; дете је натрчало на пругу.

— Мило! За име Божје! Мило!

— Фу-фу, фу-фу! узвикивао је мали све јаче.

Као муња пролете воз и оде даље, смањујући се све више и више.

На три корака од пруге лежало је у крвавој локви унакажено тело Милово.

II.

Отац и мати подигоше малишу и однеше га у кућу.

— О, Боже, Боже мој! узвикну Верди таким гласом, који изгледаше, као да већ више не долази из човејега грла...

Госпођа Марија је јадиковала, плакала, јецала... Али кад опази, како је њен муж дохватио револвер и наслонио га на своје чело, она скочи једним скоком до њега.

— Не, не! То не! Само то не! врисну она, и изван себе од ужаса, оте му оружје.

Он јој пусти револвер, и обоје се срушише, гласно јецајући.

Али наједанпут дохвати Фредерик Верди своје оружје поново и викну:

— Ама, остави ме... ја сам свему крив! Требао сам да га задржим... нисам га требао ни изводити на пругу... Ја, ја сам крив! Ја сам несрећник! Пустите ме!

Они су, уз дивљу дреку, покушавали да једно другом отму револвер.

— Немој, немој, немој! Ах, молим те Фредериче! преклињаше млада жена. Ево те на коленима молим, немој се убити!

Али је он није слушао.

...Не убијај се! О, Боже, шта да чиним само да се не убије?! Дај ми какву снаоноспу мисао, о Боже мој!

Верди је, најзад, пусти; изгледало је, као да је био напустио своју страховиту намеру.

Али у то осети он под погом некакав мек предмет, и срце му се расцепи, кад га виде: то беше прва ципела Милова — једна црвена вунена ципелица, дуга као прет. У својој борби са Маријом оборио је он са полице.

Е ту се није могао више уздржати; појури орману и извади одатле куински нож...

— Фредериче, Фредериче! викала је жена, кад је видела, да је поумио себи грло пресећи. — Остави! Остави! Чуј ме!.. Треба онда све да знаш... Ти ниси ништа изгубио, ништа!... Мило није ни био твој син!

III.

Човек се окрете. Ноге му заклецаше, као да му се наједанпут срушио кров на рамена.

Нож му исклизну из руку.

— Шта... шта кажеш то?

— То није био твој син, кунем ти се, добри мој Фредериче!... Он је био син... — Јаднице!

И узвикнувши то дохвати Верди револвер, што лежаше на земљи и опали на своју жену.

Па онда изјури као луд из собе, поред своје свастике Ане, која се баш сада враћаше из села.

— Ана, Ана! викну загушљивим гласом. Марија, која је била смртно рањена, — После године дана... или шест месеци... или кроз неколико недеља... кад буде мало заборавио... рећи ћеш Фредеричу... је ли, сестро, — ти ћеш му рећи?... да није било истина... што сам му казала... да је Мило... ипак био његов син... као што знаш... и као што зна добри Бог... који ми је улио мисао!... То је било једино средство, иначе

он себи одузео живот... мој бедни муж...
Је ли, Ана, ти ћеш казати?...

После једног сахата испусти она душу
на рукама своје сестре.

Ј. У.

Генијални злочинци

Злочинци се деле на разне врсте. Пре свега долазе они, који нису имали никаква васпитања, који су невољом и рђавим примерима пали ниско и подивљали. Њихови злочини су брутални, нису смисљени, њихово је главно средство сила. Порекло њихова злочина не лежи у њиховој природи, већ у социјалним приликама. Па онда има таквих, који су годинама живели поштенним животом, па су онда услед неке страсти којој нису могли одолети, из користољубља, љубави, због коцке ударили рђавом стазом. И њихови злочини не показују какву вишу интелигенцију. Они извршују примитивне злочине, сасвим обичне проневере, фалсификовање меница и т.д. У много већем степену но сви ти злочини из невоље или из страсти интересују посматрача и научара они уметници, који, наоружани изванредним способностима, варају и плачкају друштво тако, да човек не зна да ли више да се диви употребљеном оштроумљу или особитој смелости и вештини у извођењу. Није то тако лака ствар, као што се мисли, бити злочинац у високом стилу. Особине, које су зато потребне, као виша интелигенција, импозантна појава, брзо схватање, манири који задобијају, јесу особине, које би биле дивљења достојне кад би се на добро употребиле. Али од ране младости ти људи имају нагон, да своје изванредне способности не употребљавају у корист већ на штету својих ближњих.

Пре кратког времена изишла је књига под насловом: „Aventuriers de génie“ од Масеа, пређашњег шефа париске криминалне полиције, у којој је изнето неколико занимљивих типова тога света. Писац је мишљења да је Париз прави Елдорато за варалице свих врста; и то с једне стране с тога што ма какав странац може олако да узме какву хоће титулу и да добије приступа у најбоља друштва; с друге пак стране због слабости и трпељивости власти, које ретко кад нађу за потребно да се лате енергичних корака, поглавито због тога што веште варалице умеју да се обезбеде протекцијом у највишим круговима.

Међу злочинцима, који се извршују с окретношћу и вештином, најпростији је крађа, која се изводи пред очима дотичнога и у исто време под његовом заштитом. Писац набраја више таквих случајева, у којима је истрага поверавана њему. У јануару 1880 год. дођоше у јувелирску радњу неке госпође Шове у Паризу, у капуцинској улици, две личности, које рекоше да су дошле из Њу-Јорка, и предадоше дами једну гривну на оправку. Сутра дан дође у исту радњу један врло елегантан господин, који је такође један скупочен предмет донео на оправку. Он замоли да му се тај предмет пошаље у његов хотел и представи се као пуковник Гастон, Американец. Кад је отац сопственице радње сутрашњег дана дошао к њему, распити-

ваше се Американец, пошто је измирио свој рачун, да ли је кућа Шове у стању, да му набави разне скупочене ствари, које би он желео купити. Он по том поручи дијаманте, брошеве, гривне, претење. Сте то имало му је да се преда кроз два дана. Пуковник дође одређеног дана у дућан и после бирања од два сахата изабрао је вазда веома скупочених ствари, које потрпа у једну црвену кесу, коју је узео с донео; госпођини лифранти беху скривени у позадини дућана, и мотрили су да не буде преваре; али ипак су били преварени. Пошто су ствари биле изабране, рече тобожњи пуковник: „Одох ја преко пута до мењачнице да разменим новац, који ми је потребан за изравнање нашег рачуна, а ви ми дотле спремите рачун“. Мало после, пошто је отишао (кесу с накитом је, разуме се, оставио), дођоше она два Американца, који су дали гривну на оправку; она још није била готова и они рекоше, како им је жао, што је морају узети, јер су при путу. По том одоше. Даме је чекала на пуковника да донесе новце, али узалудно. Напоследку се уплаши у хтеде бар да се увери, да ли је накит ту. Кључ који је био у кеси, не отвараше. Морала је дати да се кеса силом отвори, и на велико запрепашћење свију, у кеси су нађени комади цинка у облику претења, гривана и т.д. Оно двоје беху узели кесу с накитом а на њено место спустили су другу. Лифранти, који су присуствовали целом догађају, кривили су и саму даму да је учесник крађе; али криминална полиција утврдила је њену невиност, а и прави учиниоци ухапшени су после шест месеца.

Још дрскијег и вештијег лопова, који је био физички необично окретан, приказује нам писац у Бандуину. Специјалитет овог лопова састојао се у томе што је скакао на брзе возове кад су ови јурили и са њих силазио на исти начин, пошто прође кроз вагоне и понешто смакне. Тако је он једном са брзога воза, који је ишао из Келна у Париз, украо једну путничку торбу са 400,000 франака. Ухватити га је било врло тешко, али је ипак ухваћен на неки лукав начин. На питање како је могао да се пење и скаче са возова кад јуре, одговорио је, да је просто удешавао сигнале тако, да воз мора ићи лакше.

Још већих душевних и телесних способности потребно је имати за оне велике преваре, од којих су Масе неке прича, које по претињености не заостају иза преваре Хумбертових, ма да се није тицало тако огромних сума. Ти пустилови сачињавају нарочит засебан свет, на чудан начин налазе једни друге и приљубљују се; али пријатељски се друже с правим нотабилитетима дипломатског, литерарног и финансијског света. Масе нам износи читав круг тих пустилова. У почетку седамдесетих година начинио је читаву сензацију долазак неког принца Скендербега. Паризлије имају неку велику слабост за стране причеве и ексцензије, те тако ускоро донесоме новине вест о животу и намерима принчевим, који је као потомак оног славног Скендербега, који је ослободио Епир, дошао да се у Паризу заузме за ствар своје отаџбине. Принц је ускоро начинио велике дугове, те полиција беше на њ скренула пажњу.

Променио је многе станове, свуда се задужио и сад је становао код свог пријатеља, грофа Фустали-Боскола, на чијој је посетници писао „Пуномоћни министар Хондураса у Европи“. Масе, који се беше пријавио код принца, добио је овакав одговор: Његово краљевско височанство принц Скендербег примиће господина Масеа у недељу 3 марта, у 10 сахата. Потпис: капетан гарде Бијенил беј. Криминални чиновник молио је принца да се легитимише; овај му је одговорио да у Албанији нема никаквих регистара, али он има ту генеалогичку своје породице; осем тога показа аутограм папши, краља грчког, кнеза од Монака, бивше нипанске краљице. Па онда показао му је неколико писама у којима му виши француски чиновници изјављују захвалност на послатим орденима; аутентичност тих докумената није могао чиновник спорити. Па ипак је напоменуо, да је Скендербегова породица помрла, да ти сви документи нису никакав доказ, да он има право да носи то име. Он саветоваше принцу, који је говорио разне језике и био врло интелигентан човек, да отиде из Париза; али он се успротивио и изјавио да хоће најпре да сачека своју парницу. На име неки париски листови, међу којима „Фигаро“ и „Голоа“ беху се усудили да о њему пишу недовољно, између осталог, да је у Италији лежао у затвору, да је сам себи дао титулу принца и да ордене свих врста врло јевтино продаје. Поведена је парница и суд, који није много водио рачуна да ли је то тврђење истинито или није, осудио је уреднике тих листова због клевете. Међутим полиција је констатовала, да је тобожњи принц већ једном био у затвору због преваре и да се у истини зове дел Прато. И покрај свих таквих гласова, који су кружили о њему, принц је ишао у најбоља друштва, давао ордене, постављао грофове и бароне од Епира и Арбаније и није хтео да послуша полицијску наредбу да иде из земље. На питање како се зове, одговорио је: „Ђорђе Кастриота Скендербег, престолонаследник од Кроје и Арбаније, војвода од Сен-Ијера, патриције од Рима, Папуља и Венеције“, по том је испричао криминалном чиновнику имена својих пријатеља. Да, упитао је чиновник, али знају ли ваши пријатељи и то, да сте ви под именом дел Прато били у затвору? Принц је био врло гневан. Чиновник му показа једну рану на левој руци, рекав му да се по томе познаје да је он дел Прато. Полиција није могла да против њега поступи, пошто га нико није тужио. Али напоследку испале за руком, да се изврши преметачина његове и његовог пријатеља куће. Тада нађоше ваздан орден, декорација, диплома. Принц Скендербег беше створио нарочит свој орден, орден од Епира и Арбаније. Он је наименовао за грофове и бароне људе, који су жудили за великим почастима. Његов пријатељ Фустали-Босколо такође је много лежао у затвору, беше узео грофовску титулу, поставио сам себе за министра од Хондураса, ишао је у најбоља друштва и продавао је орден Санта Роза од Хондураса. Он је играо велику улогу кад је закључиван зајам за Хондурас, који је за кратко време узео три зајма у двадесет пет, шездесет пет и осамдесет пет

милиона. Али од тих новаца је само двадесет пет милиона отишло у државну касу. Куд је отишао остали новац, није се могло дознати. Фустели-Босколо био је такође посредник код овога зајма, али он је имао и другог посла. Тако он је продавао конзулате, постављао у конзулатима чиновнике и продавао земље у Хондурасу. Он је имао документа на језицима, који се нису дали превести, којима је доказивао да је министар Хондураса; и сви ти документи били су лажни. Обојица су имали агенте, који су вршили њихове послове, а њихове везе биле су такве, да су по каткад били у стању да набаве праве ордене. У министарству унутрашњих дела, у свима могућим конзулатима имали су своје људе. Човек се мора дивити дрскости ових авантуриста, кад узме на ум, да је Фустели Босколо, и пошто је извршена претеча, која га је компромитовала, ипак упорно тврдио да је гроф и министар и протествовао кад је истражни судија дошао да га притвори. Он је ухапшен, а принц побегао. Нађен је и списак одликованих. И Александар Дима син добио је епирски орден, али не за паре, већ из симпатија. Већина општењених није хтела да тужи варалицу, јер нико није хтео да тиме призна, да је куповао ордене и конзулате.

У околини тог принца и тог грофа налазило се много других пустошова, тако неки краљ Патагоније, који је такође продавао ордене и земље; неки јерменски принц по имену Останик од Маркарванца, чију су издашност и научну способност новине у звезде ковале; он је у пољопривредном друштву изабрат као Либигов наследник; неколико одличнијих новинара, као Жирарден и Л. Улбах били су му пријатељи; пређ. министар спољних послова увео га је у друштво; „Журнал де Деба“ и „Ле Вијен Публик“ певали су му химне; већ је био на путу да се венча с једном женском која је носила шест милиона мираза. Па ипак није био ништа друго до варалица, који је сам себи дао име. Сличан тип је гроф Черњадиев, који је давао соаре-а, на које је долазио цвет Париза. У ствари то је био бегунац из сибирских тамница, који је осуђен због превара.

Писац износи још читав низ занимљивих типова. То је чудан свет. Такви људи играју улоге принчева, министара, милионара тако савршено и смело, да није никакво чудо што се публика заведе. Њихова природа је исто тако загонетна као и у генија, и они с правом заслужују назив „генијални пустошници“.

Шведска жигица

криминална прича Антона Чехова

1.

Зором 6 октобра 1885 дође један млад, пристојно одевен човек у канцеларију полицијског комесара у С. и јави, да је убијен његов господар, бивши заставник гардијског пука Марек Ивановић Клаузов. Докле је то саопштавао, млади човек био је врло блед и узрујан. Руке су му дрхтале, а очи биле пуне суза.

— С ким имам част? упита комесар. Ја се зовем Псијеков; ја сам код Клаузова управник добара, економ и механичар.

Комесар и жандарми, који су с Псијековом одмах отишли на место где је извршен злочин, нашли су ово: Гомила света тиска се око оног крила куће, у коме је становао Клаузов. Муњевитом брзином пронео се глас о том догађају по околини, а како је био празник свет је дојурио тамо из свих околних села. Причању и разговору не беше краја. Овде онде могао си видети бледа, уплакана лица. Врата на Клаузовљевој соби нађена су закључана, кључ је био у брави изнутра.

— Вероватно да су лопови ушли кроз прозор, рече Псијеков кад су разгледали врата.

Они отидоше у врт, у који је гледао прозор. Окна беху тамна и претскаживала су рђав догађај. Прозор беше застрт зеленим застором, од кога беше један крај посувраћен те се могло видети у собу.

— Је ли ко од вас гледао кроз прозор? упита комесар.

— Нико, молим, ваше благородије, одговори Јеврем, мали седи старац који се држао као какав подофицир у оставци. Ко би још смео да погледа, та сви укућани дрхте од страха!

— Ех, Марек Ивановић, Марек Ивановић! уздахну комесар, погледава на прозор. Говорио сам ти ја, да ћеш ти рђаво свршити! Да, душо, говорио сам ти, али ти ниси слушао! Бес не води ничему добром!

— Имамо да захвалимо Јеврему што смо то сазнали, рече Псијеков, без њега не би знали ништа. Он је био први који је посумњао, да се овде морало десити нешто необично. Јутрос дође он к мени и рече: „Зашто још тако чврсто спава наш господар? Већ је недеља дана како не излази из собе“. Кад сам чуо те речи, као да ме је гром ударио... Мени сину у глави мисао. Одиста он се није од прошле суботе показивао, а данас је већ недеља! Седам дана — тако што смешно је и казати!

— Да, сипромах... уздахну комесар, и онет био је тако паметан, тако образован и тако добар! Може се рећи да је то у друштву једини човек. Али распуштен, Бог да му душу прости? Ја сам све то предвиђао. Стеване, рече он окренув се једном жандарму, отиди одмах до моје канцеларије и пошаљи Андрију окружном чиновнику, кажи, да је убијен Марек Ивановић! А ти сам отиди што брже можеш к истражном судији Николи Јермолаићу и кажи му, да дође овамо! Стани, написаћу му два три реда.

Комесар постави стражу око кућног крила, написа једно писмо истражном судији а за тим оде ка управнику на чај! После десет минута седео је он већ удобно у наслоњачи, грицкао полако шећер и пио чај.

— Чудновато... рече он Псијекову. Молим вас... племић, богат човек... љубимац богова, могло би се рећи, као што се обично изражавао Пушкин... па шта се збило с њим? Ништа! Опијао се, проводио бедни живот, а сад... убијен је!

Два сахата доцније дође истражни судија. Никола Јермолаић Чубиков (тако се он звао) крупан, коштуњав старац од својих

шездесет година, који је већ од четврт столећа био на том месту, познат је у целом округу као часан, паметан, енергичан човек, кога су нарочито ценили због његове марљивости у вршењу дужности. С њим је дошао на лице места и његов нераздвојни друг, у исто време помоћник и секретар, Дијуковски, стасит млад човек од двадесет и шест година.

— Ама зар је то истина? узвикну Чубиков, улазећи у Псијековљеву собу и пружајући свима руке да се рукује. Марек Ивановић мртав? Не, то није могућно, није могућно!

— Ходите овамо... рече комесар уздахнув.

— Боже мој! Та видео сам га прошлог петка на вашару у Тарабанкову. Тамо сам још с њим пио ракије!

— Разиђите се! викну чиновник народу.

Ушавши у кућу, истражни судија се пре свега интересовао за врата, која су водила у собу за спавање, и стао је да их тачно разгледа. Она беху од боровине, жуто офарбана и нигде неопштењена. Не беше никаквих особитих знакова, који би дали ма и најмањег повода за сумњу да су отворана. Дакле пређоше на обијање врата.

— Молим ону господу, која су овде излишна, да се удаје, рече иследник, кад напослетку врата попустише. — Молим у интересу истраге... Господине чиновниче! Не пуштајте никога!

2.

Чубиков, његов помоћник и комесар отворише врата и несијурна корака уђоше један за другим у собу за спавање. Пред њиховим очима указа се ово: У близини прозора била је велика дрвена постеља с огромним душеком који беше нагњечен а тако исто био је изгужван и огртач. Узглавље, које је такође било јако изгњечено, лежало је на поду. На сточићу покрај постеље стојао је сребрни сахат и један сребрн новац у вредности двадесет копјека. Поред тога беху ту још и сумпорне жигице. Осем постеље, сточића и једне столице у соби није било каквог другог намештаја. Истражни судија погледа под постељу и ту нађе неких двадесет празних боца, један стари сламни шешир и четврт кварта ракије. Под сточићем је била једна прашинава ципела. Судија баца још један испитивачки поглед по целој соби; тада се намршти његово лице и он порумене.

— Лопузе! грмну он и стеже песнице.

— А где ли је Марек Ивановић? упита тихо Дијуковски.

— Молим вас не мешајте се! одговори Чубиков сурово. Погледајте у патос! То је већ други случај у мојој пракси, Јеворае Кузмићу, рече он, окренувши се комесару, већ мало мирније. У години 1870 имао сам потпуно сличан случај. Ви се извесно сећате убиства трговца Портретова. Тада је било тачно тако. Лопузе су га убиле а за тим леш одвукле кроз прозор.

Чубиков приђе к прозору, смакну застор и притисну полако. Он се отвори.

— Отворио се! то значи, да није био затворен!... Хм! Под прозором су свежи трагови. Видите ли! Ох! Трагови од колена!... Неко је овде тако ушао... Морамо разгледати прозор.

— На поду се не види ништа особито, примети Дијукоски. Нити има каквих мрља нити каквих особитих знакова. Нисам нашао ништа до ли једну шведску жигицу. Ево је! Колико ја знам, Марек Ивановић није пушио; и обично он се служио сумпорним жигицама, никад шведским. Ова жигица може послужити као доказ...

— Ах... будите мирни, смиљујте се на мене! рече истражни судија махнув руком. Узео се ту утрнавати са својом шведском жигицом! Не могу трпети такве ветрогоње! Боље би било да разгледате постељске ствари по што тражите жигице.

Пошто је разгледао постељске ствари рече Дијукоски:

— Нема ни крвних нити икаквих других мрља... не примећују се ни свежје рупе.

У углављу виде се трагови од зуба. Покривач је поливен неком течносту, која мирисе као пиво... Уопште по изгледу постеље може се закључити, да је на њој вођена борба.

— Знам ја и без вас, да је било хрвања! Не тиче се мене то. У место што тражите место борбе, боље би учинили...

— Једна ципела је била овде, а друге не могу да нађем.

— Тако. Дакле шта излази из тога?

— Да су га удавили баш кад је хтео да изује ципеле. Другу није могао изути, јер су га...

— А по чему ви познајете да је он удављен?

— Углавље показује трагове од зуба. Ово је изгужвано и аршин и по бачено од постеље.

— Шта ми све наприча овај брбљивац! Боље ће бити да ми одемо у врт.

У врту се комисија најпре занимала испитивањем ледине. Трава под прозором била је изгажена. Тако исто и чичи. Дијукоском је испало за руком да на вијугуши нађе једну крпичу.

— Какве су му боје биле последње хаљине? упита Дијукоски Псијекова.

— Жуте, од „сегелтуха“.

— Чудновато! Један од тих морао је имати сиву одећу:

— Са репуха одсечено је неколико чичака и бриљово увијено у хартију. У тај мах стиге окружни чиновник Арцибаљев-Свиस्ताковски с доктором Тијутијевом. Први поздрави све и одмах поче да задовољава своју радозналост, докле напротив доктор, висок, врло сув човек, упалних очију, дуга носа и пиљасте браде не поздрави никога и ништа не зашта, већ одмах седе на један камен и уздахнувши рече:

— И ти Срби опет се буне! Не могу да појмим шта они хоће! Ах, та Аустрија! То је њено масло!

Разгледање прозора с поља није дало никакве особите резултате; али посматрање траве и жбуна дало је истражној комисији много корисних ослонаца. На пр. Дијукоском је испало за руком, да на трави нађе једну дугу црну траку, која се састојала из појединих крпа и која се од прозора на читав хват протегла у врт. Тој траци био је крај под једним жбуном и ту се видело нешто тамно, жућкасто. Под тим жбуном нађоше једну ципелу, која је, као што се доцније показало, била парница с оном што је раније нађена.

— То је постарија крв! рече Дијукоски, посматрајући мрље.

Доктор беше устао кад је чуо реч „крв“ и гледао је трмо у мрље.

— Да, крв, прогунђа он.

— Онда значи, да није удављен, кад је крв ту, рече Чубиков и подругљиво погледа у Дијукоскога.

3.

— У соби за спавање су га удавили а овде су га неким оштрим предметом заклали, бојећи се, да не би опет оживео. Ова мрља под жбуном доказује, да је ту дуго лежао, докле су се они договарали како би га могли извући из врта.

— Да, а ципела?

— Ова ципела утврђује само моју сумњу, да су га убили док се он изувао пред спавање. Једна ципела је већ била изувена, а друга, на име она, коју је изуо до половине, свукла се после сама од себе.

— Да чудне фантазије! рече смећећи се Чубиков. Он само дроби и дроби. Кад ће се једном одвићи од тих непрестаних објашњавања? Уместо да објашњавате, боље би учинили да узмете мало те траве с крвљу за анализу!

После тог извиђаја и пошто је скицирано место где је извршен злочин отиде комисија к управнику, да ту напише протокол и да доручкује. При доручку поче опет разговор.

— Сахат, новац и друго је ту... Све је ту, поче Чубиков. Као што је два пут два четири, тако је сигурно да ово убиство није извршено из користољубља.

— Извршио га је интелигентан човек, примети Дијукоски.

— По чему то закључујете?

— Као доказ служи ми шведска жигица, какву врсту не употребљавају овдашњи сељаци. Таквим жигицама служе се само великопоседници, па не ни они сви. Па онда, мора се додати, убиство није извршио један већ најмање тројица; двојица су га држала а трећи га је давио. Клаузов је био снажан а то су убице бесумње знале.

— Шта му је могла помоћи његова снага, ако је, рецимо, спавао?

— Убице су га затекле кад је изувао ципеле, дакле није могао спавати.

— Није ту вајде ништа нагађати! биће боље да једемо.

— По мом мишљењу, молим, ваше благородије, рече вратар Јеврем, који је у тај мах спустио самовар па сто, то убиство није извршио нико други до ли Никола!

— Лако је могућно рече Псијеков.

— А ко је тај Никола?

— Собар господарев, молим, ваше благородије, одговори Јеврем. Ко би други могао бити осим он? То је друмски разбојник, молим, ваше благородије. Пијаница и тако распуштен човек, да Бог сачува! Он је господару увек доносио ракије и свакад га пре спавања свлачио.... Ко би други могао бити осим он? И још могу казати вашем благородију, да се он једном у крчми хвалио, тај допов, да ће он убити свог господара. И све то због Акулке, због једне жене... Имао је он једну тако лепу војничку жену!... Она се допала

господару, они су се приближили једно другом, и он... он се извесно за то осветио. Сад он лежи у кујни, пијан. Плаче... лаже како му је жао господара...

— Ах, одиста, због Акулке већ се може човек осветити, рече Псијеков. Она је до душе војничка жена, али... Није њу узалуд Марек Ивановић назвао Наном. У њој има нешто што човека потсећа на Нану... нешто привлачно....

— Видео сам је... познајем је... рече истражни судија бришући нос једним црвеним рупцем.

Дијукоски поцрвене и обори очи. Комесар је добијао о сто. Чиновник је кашљао и тражио нешто по својој мапи. Споменица Акулке и Ане очевидно није имало ни на кога утицаја до ли на лекара. Истражни судија нареди те пред њега изведеше Никола. Никола, млад момак с богњавим носом, уђе у Псијековљеву собу и поклати се пред истражним судијом до земље. Био је савив, уплакан, пијан, и једва се држао на ногама.

— Где је господар? упита га Чубиков. — Убили су га, ваше благородије.

Никола је, кад је то казао, ударио у плач.

— Ми знамо да је он убијен. Али где је он сад? Где му је тело?

— Кажу да су га изнели кроз прозор и закопали у врту.

— Хм!... Резултат истраге већ је познат у кујни... То је фатално. Драги мој, где си ти био оне ноћи, кад су убили господара, то је било у суботу?

Никола издиже главу, исправи врат и стаде размишљати.

— Не знам, молим, ваша милости, одговори он. Ја сам тада био пијан, дакле не знам.

— Леп alibi! прошапута Дијукоски, насмеши се и протрља задовољно руке.

— Тако. А откуд она крв под господаревим прозором?

Никола још више испружи главу и опет се узе размишљати.

— Мисли брже! рече чиновник.

— Одмах. Та крв је, молим, ваше благородије од једне глупости. Ја сам заклао једну кокошку. Заклао сам је сасвим онако просто, а она ми се истрже и одлети... Отуда је тамо крв.

Јеврем је потврдио, да је Никола одиста свако вече на другом месту клао по једну кокош, али нико није спазно, да је која кокош с пресеченим гркљаном одлетела у врт, али то се није могло сасвим опорети.

— Alibi, рече смећећи се Дијукоски. И то тако глуп alibi!

— Јеси ли познавао Акулку?

— Имао сам с њом односа.

— И господар ти је завео?

— Не, Акулку ми је завео овај господин овде, господим Михаиловић Псијеков, и то најпре господин Михаилувић, па онда наш господин.... Тако је то било.

4.

Псијеков се збуни и протрља лево око. Дијукоски га је посматрао нетренимим, опазио је његову забуну и стресао се. Он је спазно на управнику сиваве панталоне, на које раније није скретао пажње. Те панталоне су га подсећале на оне сиваве коње,

који су мало час пађени на репуху... Сад и Чубиков погледа сумњиво у Псијекова.

— Иди! рече он Николи. А сад допустите ми, господине Псијекове, да вама унутим једно питање. Јесте ли ви били овде између суботе и недеље?

— Јесам, у десет сахата вечерао сам с Марекком Ивановићем.

— А доцније?

Псијеков се збуни и стојаше пред столом.

— Доцније... доцније... Одиста, ја се више не сећам, прогунђа он. Много сам пио... Не сећам се више где сам и како спавао... Зашто ме гледате тако? Јесам ли ја убица?

— Где сте спавали?

— Спавао сам у кујни на огњишту... То могу сви доказати. Али како сам ту дошао, не знам.

— Молим, не узбуђујте се... Јесте ли познавали Акулку?

— Па ту нема ништа особито.

— Вама је претходно Клаузов?

— Да... Јевреме, додај још торте! Можда желите чаја, господине Јевграфе Кузмићу?

Настаде потмула тишина, која је трајала отприлике пет минута. Дијуковски је ћутао и није скретао свој оштри поглед с бледог Псијековљевог лица. То ћутање прекиде истражни судија.

— Ми морамо, рече он, отићи у главну зграду и ту се поразговарати с покојниковом сестром, Маријом Ивановном. Можда ће нам она моћи казати штогод што би ствар разјаснило.

Чубиков и његов помоћник захвалише на доручку и отидоше у главну зграду. Клаузовљевој сестри, Марију Ивановну, четрдесетогодишњу девојку, затекоше где се пред једном породичном иконом моли Богу. Кад је спазила госте с њиховим мапама за акта и чиновничким капама у рукама, сва је пребледела.

— Пре свега молим вас да ми опростите, што вас узнемиравам у вашој молитви, рече Чубиков. Дошли смо до вас да вас нешто замолимо. Ваљда сте чули... Постоји сумња да је ваш брат на неки начин убијен. Тако је била божја воља, знате... Смрт никога не штеди, ни краља ни сељака. Да ли би нам могли ви прискочити у помоћ каквим објашњењем...?

— Ах, не питајте ме, рече Марија Ивановна, побледивши још више и покривши лице рукама. Ја вам не могу ништа казати! Ништа!... Шта могу да кажем! Ах, ништа, ништа... ни речи о мом брату! Волим да умрем но да што кажем!

Марија Ивановна поче јецати и отиде у другу собу. Чубиков и Дијуковски се згледаше, слеглоше раменима и одоше.

— Ђаво а не жена! грдио је Дијуковски, излазећи из куће. Очевидно је да нешто зна на тајни. То се познаје и по собаричину лицу... Очекните, ви ђаволи! Све ћемо ми докучити!

У вече враћаху се Чубиков и његов помоћник кући по месечини; седели су у колима и мислили на догађаје прохујалог дана. Обојица су били уморни и према томе су ћутали. Чубиков уопште није волео да путем разговара, те је и брбљиви Дијуковски ћутао, да не би био непријатан старцу. Али кад су већ били на крају

пута, помоћник више није могао издржати те рече:

— Да је Никола учествовао у убиству — non dubitandum est. На лицу му пише каква је тица. Alibi му везује ноге и руке. Али и несумњиво је, да он није виновник ове афере. Он је био глупо најмљено оруђе. Тако је! Такву исту улогу играо је у тој ствари и скромни Псијеков. Оне сигаве панталоне, она забуна, оно лежање на огњишту, alibi и Акулка.

— Ах, брбљај само, ти ћеретало! Како ви мислите, сваки онај је убица који год је познавао Акулку! Ви сте нека усијана глава. Вама би требало дати цуцлу а не једну аферу да водите истрагу! Па и ви сте јурили за Акулком — дакле, и ви сте умешани у ту ствар?

— Код нас је Акулка служила месец дана као служавка, али... нећу да говорим ништа. У очи недеље играо сам с вама карте, видели сте ме. Овде се у осталом није ствар тицала те женске... Реч је о некој нечасној, гадној страсти... Оном скромном, младом човеку било је криво што није више волела њега, разумете ли? Себичност, разумете ли? Хтео је да се освети. Па онда... његове дебеле усне сведоче о страстну карактеру. Сећате ли се, како су му усне подрхтавале, кад је упоређивао Акулку с Наном? Како је страсна та лопуза! Да, да, то је: увређена себичност и незадовољна страст! Двојица су дакле већ у нашим рукама, али ко је трећи? Никола и Псијеков су га држали. Али ко га је давио? Псијеков је страшљив, он је кукавица. Такви људи, као што је Никола, не могу да даве узглављем, њихово је оружје секира... Удавио га је дакле неко трећи, али ко?

Дијуковски намаче капу на чело и замисли се. Ћутао је дотле док кола нису стала пред кућом истражног судије.

— Еурека! викну он, ушавши у кућу и скинув огртач. Еурека, Никола Јермолаићу! Ја само не појамим, како ми то није раније пало на ум. Знате ли ко је трећи?

(Наставиће се)

ИЗ МЕМОАРА Г. ГОРОНА

ДРУГИ ДВО

КРОЗА ЗЛОЧИН

ПРВА ГЛАВА

Три жртве

Седамнестог марта 1887. год., око седам часова у јутру, вратар куће бр. 17., у улици Монтењ, виде како се на један пут показа, сва збуњена, у његовој ложи, тетка Антонија, стара куварица једне елегантне жене, госпође од Монтија, која је становала у тој кући у доста пространу стану на другом спрату.

— То је чудно, повика тетка Антонија, три пут сам куцала на врата од кујне, а Анета није одговорила.

— Синоћ је било друштва, рече вратар, неко је долазио врло касно. Анета још спава као и њена госпођа; звоните опет, најзад ће вас чути.

Тетка Антонија опет се поне степеницама за послугу и зазвони.

По што је дуго чекала, не чујући никакву шума у стану, она опет сиђе изван себе од страха и рече:

— Са свим је поуздано да има неке несреће! Никада Анета није тако дуго спавала, а моје звоно морало би пробудити бар малу Марију.

Г-ђа Лакаријеровица, вратарка, која је пре свега полагала на добар глас своје куће, одговори у тренутку кад беше дошао поштански разносач:

— Дела, ви сте право дете! није се могло ништа догодити, поћи ћемо великим степеницама и сама ће г-ђа од Монтија доћи да нам отвори.

Две жене попеше се живо на други спрат и зазвониле тако јако да разбише звонце.

Нико не одговори; али два песанцета г-ђе од Монтија заурлаше тужно. Сад је и вратарка била престрављена.

— Чувајте ложу, рече тетка Антонији, идем по полицијског комесара.

Лакаријеровица одјур у комесаријат у Рулу који се тада налазио у улици Берије. Г. Кренџ беше дошао у своју канцеларију. Он журно посла по лекара, доктора Пијетрија, и једног бравара; за тим пође за вратарком, ка кући, бр. 17, у улици Монтењ, по што је наредно да са њим пође његов секретар и један инспектор. Чим су врата попустила, у предсобљу које је јасно осветљавала светлост која је долазила кроз широм отворена врата од салона, широке црвене мрље указаше се на застору.

Бравар, који је ишао први, уђе у трпезарију. Одмах, трже се натраг поплашено:

— Лешина! рече загушеним гласом.

Доиста, беше опазио, у тесну ходнику, тело Анете Гремеретове, собарице, опружено потрбушке, преко прага, у сред локве од крви.

Јадница је била у поћној кошуљи и сукњи; њена кана и чешаљ бежу се откопљали на земљу. Једна разјапљена рана, дуга више од двадесет сантиметара, пресекала је грло; друга рана исте дужине указивала се испод врата. Убилачко оружје окрзнуло је и вратне артерије.

Друге ране из којих је текла крв онажаху се на десном рамену.

Јадна жена ударена је кад се томе најмање надала. На њеним пртама није било никаквог израза страха. Пала је као каква маса, као бик ударен ножем онога који га приноси на жртву.

Г. Кренџ пређе преко тесна ходника, уђе у собу Анете Гремеретове. На постели, указаше се кржаве мрље.

Мала Марија, кћи собаричина, која је спавала у истој постели са мајком, била је такође убијена.

Тело детиње, као пресамићено, изгледале као умотано у покриваче. Кукавном створу глава је била скоро одсечена. Њена глава, на којој је коса била црвена од крви, држала се за тело само са неколика жица.

Десна рука којом је дете инстинктивно огледало да се заштити, била је обасута дубоким ранама.

Вратарка беше пала у несвест; стара куварица, тетка Антонија, очајно је јецала на једној столици. Полицијски комесар, не-

гови агенти, гледаху тај приказ, неми од ужаса.

— Али госпођа? шта је било с госпођом? узвикну на један пут тетка Антонија. Г. Кренб нареди да му покажу собу г-ђе од Монтија и први уђе у њу.

Госпођа од Монтија, готово нага, са раздераном кошуљом од фина батиста, лежала је на простирци на поду, крај постеље, опружив руке ка зиду. Лице јој се купало у широком локви од крви.

Искривљене црте у жртве, дирљив израз страха у њеним разрогаченим очима доказиваху да је она бар видела кад је долазио ударац који ју је погодио.

Тај је ударац био страпан.

Госпођа од Монтија била је заклана као што се кољу жагњад на кланици, и жестина је код убијце била таква да јој је у исти мах готово ипчашао десно раме.

Једна мала испупчена гривна беше остала на левој руци, а златан ланчић који је држао крст од дијаманта беше се завукао дубоко у рану на грлу.

Положај тела, као и једна мала мрља од крви на ивици од постеље, казиваху да је жртва ударена кад је силазила с постеље.

Изнад те постеље, једна црна крвава мрља показивала се на црвеној завеси. Жртва је повукла врвцу од звонцета тако јако да ју је у пола прекинула... Тада, без сумње, Антонија Кремеретова, пробудивши се, дојурила је, и док је она долазила, убијца ју је ударио у узану ходнику, на вратима од трпезарије...

Г. Кренб забрани да се премештају телеса, да се ма што дирне у стану, и кад је доктор Пијетри довршио лекарски преглед, извести телеграфски Префектуру, да би била извештена и служба безбедности.

Прегледање је било само за тренутак пресечено тужним завијањем два песанцета г-ђе од Монтија. Она се беху сакрила испод канабета, и није било могућно отуда их истерати.

— Диче! Лили! дозиваше их куварица.

Два песанцета, престав тада са циком, послушаше тај познати глас и оставише своје скровиште.

Вратарка је прва изнела овакво размисљање:

— Они који, на најмањи звук звонцета, лају да заглуше целу кућу, како да их нико није чуо појас?

Био је то дан у средини поста и када, на булевару пред палатом правосудја, г. Тајлор и ја седосмо у један фијакер да бисмо отишли у улицу Монтењ, дуга кола са попречним клупама пуна људи са образинама пролажаху уз звуке већ клонуле музике.

Жене које дрхтаху са голим раменима под хладним поветарцем, добациваху нам увело цвеће, и ја сам механички задржао једну китицу у руци пењући се уз степену куће у улици Монтењ.

Бацих је звољно у предсобљу, мало поштићен са своје веселости, и цвеће се разасу у једној крвавој локви на вратима од трпезарије.

Био сам силно узбуђен. На степенима, где смо неколико тренутака очекивали долазак г. Бернара, прокуратора Републике, и г. Гијо-а, истражног судије, г. Кренб нас је обавестио о страшном приказу који ће нам изаћи пред очи. Већ сам имао прилике

да вршим увиђај код неколико злочина; али такве касапнице писам никад видео.

Кад уђосмо, г. Бернар нам скрену пажњу да формално газимо по крви. И у вече, кад сам се свлачио, нашао сам на панталонама неколико крвавих мрља.

Г. Кренба, у тај мах, повуче мало у страну прокуратор Републике. Убиство је откривено око седам часова у јутру, а правосудје је било тако касно извештено, да г. Бернар извади свој часовник и нагласи да је већ подне. Тада, пола у предсобљу, пола на одморку на степеницама, брза обавештења измењаше се између полицијског комесара, судије, г. Тајлора и у брзо за тим и г. Грањона, полицијског префекта који је, извештен о овоме страшном злочину, похитао да дође.

Све се објасни. У истини није било кривице до г. Кренба; чим је извршио први увиђај, дао је наредбу општинском чиновнику да телеграфски извести префектуру, и овај је ту наредбу извршио.

Кривица је била до једног невиног телеграфисте, јер чак и у најжалоснијим драмама мора бити по који приказ из комедије. Не знајући добро да се служи својим апаратом, телеграфовао је: „Три жене нападнута, улица Монтењ,“ место да је казао „три жене убијене,“ и нико се није бавио, том обичном ствари која долази у „различности.“ Видећи да не долази никакав судија, г. Кренба је морао послати једног агента у Префектуру.

Разумео сам, тога дана, колико је смешно, у једном граду као што је Париз, што је полиција још код старог реда ствари и што шеф Безбедности нема чак ни телефона!

У осталом, нема га ни данас. Због неке утаје која је била извршена у Удружењу републиканских новинара, дође к мени једнога дана г. Алонз Хумберт (то је било давно). У току разговора, опази да у Безбедности нема телефона.

— То је глупо рече ми. Обећавам вам да ћу тражити у општинском одбору да се учини тај издатак.

Прошле су читаве године, ја сам напустио службу у Безбедности. Коштер је дошао после мене и, као и ја, нема телефона.

Тако да се зликовци између себе могу служити телефоном, извештавати један другог о каквом важном нападу који има да се изврши, или о скором доласку полиције, док је потребно сјасет административних формалности да се извести шеф Безбедности и паркет о неком злочину који је извршен у Паризу.

Г. Гијо, који је био истражни судија страшно одан своме послу, и коме није било ништа непријатно кад је ваљало пронаћи истину, позвао је лекара да му објасни све техничке појединости које су му требале.

Три јаднице биле су побивене на исти начин, очигледно истом руком. Оруђе као да је било касапски нож. Убијца је извео оно што се на њиховом језику зове „мајсторски ударац.“ Заклао је три жене правом касапском умешношћу: силан удар да би забио оружје које је у вађењу повукао к себи да би повећао рану.

Три жртве сурово су грабљене за косе, заваљене назад и тако преклате.

Иако код првог испитивања да је крађа била покретач злочину. На земљи нађосмо једну подерану записницу, толико је нагло отворена, и на којој су се видели трагови од крвавих прстију убијце. Једна штедионица била је разбивена. Свежањ кључева беше остао на каси коју дунез није могао отворити, без сумње за то што јој није знао тајне. У близини браве, још су се видели црвени отisci његових прстију.

Ради извршења свога злочина, убијца се постарао да се опрезно и сасвим свуче. На простирци у салону, указивао се један отиснут, али поуздан траг од човечије ноге. Ножни палац са свим се јасно видео.

Касапни је очигледно провео читаве часове формално танкајући по крви; свакога часа, наилазили смо на барице које још не беху суве. Најзад је ишао у кабинет за облачење да се опере. Вода у умиваонику била је црвена од крви, а мрље на неколико убруса осведочаваху скорашње умивање.

Један агент, чини ми се Жом, нађе једну мушку манжетну, умазану крвљу, испод миннице г-ђе од Монтија; доктор Пијетри, у исти мах, донесе другу коју је нашао под вратом Анете Кремеретове.

Ја бејех запazio на простирци у соби дуги маз од канања свеће који је ишао у свим правцима, од једног наменштаја до другог. Идући по њему, дођох до једног прозора! Механички дигох завесу и угледах један појас од жуте коже, мушки појас на чијој је унутрашњости било истинито врло јасно кинеским мастилом име: *Гастона Густера*.

Новинари већ беху преплављивали степеннице: на улици се згомилао свет, а у стану се чуо загушени жагор, јер беху поплављене вратарима, слугама, становницима целе куће.

Једва смо могли одржати радозналице у предсобљу. Морали смо затворити врата да би смо чули један другог.

Г. Тајлор, у окринутој фиоци једног малог ормана у кабинету за облачење, беше нашао, на видну месту, једно писмо исписано на листу хартије обичним словима: било је од 14. марта, а поред њега налазила се куверта изгована париском поштом. Истог дана, Г. Тајлор прочита нам ту чудну посланицу:

„Драга Гино,

„Око пола ноћи стигао сам из Нансија; ако идеш у позориште, дођи ћу сутра да те поздравим. У сваком случају, ако Павле не буде расположен да те доведе, бићу код тебе у једанаест часова пре подне. Слика је готово свршена, захваљујући времену које ми је дало маха да довршим ретуширање твоје хаљине.

„Платио сам пет стотина динара које си ми позајмила. Много ме је гонио онај гадни трговац, и још једном хвала на предусретљивости.

„Густав ми је рекао да је Марија на последњем часу; ишао сам да је видим. Јадно дете, у каквом је бедном стану! Старањем се да никоме не казујеш ништа о авери коју сам имао у Нансију; у осталом, ти не знаш у чему је ствар. До сутра дакле моја једина наодо. Љубим те онде где моје жарке усне стварају твоју једину срећу.

„Гастон.“

»П.П. — Треба ли да ти кажем да поцепаш, за Павла, као и увек, овај лист хартије.«

— Врага! рече неко од нас, две манжете, један појас, једно писмо, та то је као да је неопрезно оставио карту посетилицу! То је и сувише за замишљена зликовца какав овај изгледа.

Доиста, није требало много довијарности па да се разуме да је убијца морао смишљено спремати преставу којој смо ми присуствовали. Ја чак скренух пажњу да су она капања од свеће по застору морала бити извршена хотимице, као да би доказао да је у забуну тражио свој појас под свим намештајем, не могући га наћи.

На манжетама, убрисав лагано крв која их је покривала, угледамо марку једног фабриканта кошуља из Нансија, и опет написано мастилом: *Гастон Геслер*.

Било је врло невероватно да би убијца оставио тако извесне трагове о своме проналаску. Па ипак, често се догађа да злочинци који су врло вешто спремали своје ударе, граде будалаштине. Убијце, у већини случајева, много су недотупавији него што се то у опште мисли.

Сви смо оцењивали вредност тих чудних предмета за доказивање кривице, и говорили смо између себе и нехотице:

А кад би ово ипак била истина?

Убијца је неоспорно био љубазник жртве, у постели, још се видео утисак од два тела, а и онако смо већ знали да је госпођа од Монтија била „кокета.“

Пређосмо у трпезарију; г. Гијо седе за велики сто са својим писаром, записав неколико кратких бележака и приступајући претходним испитивањима.

А ја стадох марљиво испитивати стан.

Госпођа од Монтија била је жена која није била без укуса. Трпезарија је била обложена мрачним материјама из којих се издвајаху елегантни и грациозни облици намештаја из доба Луја XV. У салону, пак, био је намештај из времена Луја XVI, доста леп, за тим велики сандуци од абоносовине, јапанске ситнице од фајанса, слике потписане познатим, па чак и славним именима. Кабинет за облачење, одмах до салона, био је обложен црном свилом, намештен широким диванима, столицом за љуљање и једним великим столом за облачење. Соба за спавање била је тапетована црвеном свилом... На средини, била је велика постоља од абоносова дрвета, над којом се дизало небо са почетним писменима М. Р. Поред ње, мали један орман на коме је била лампа и неколико књига. Била је чак и једна која је остала отворена: био је то некакав роман са насловом: *Коккар*, некаква мелодрамска прича о убијству једне девојке коју је убио драган њеног срца, а убио је да би јој украо 2.500 динара!

(Наставиће се)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Уметник допов. — Франкфуртски суд осудио је на седам година робије норвешког сликара Хелмса, који је у првим тамошњим хотелима становао под лажним именима (па му је, можда, и ово лажно); градио поз-

наштва са разним гостима, а ноћу навлачио на лице некакав трико тамне боје и тако се увлачио у путничке собе, које би случајно нашао незаључане, оданде купио новац и драгоцености, које су му долазиле до руку.

Има већ скоро година дана како му се суди, јер је изишло на видело, да је тако поступао по многим градовима, док га најзад у Франкфурту не ухватише на делу.

Отац убио сина. — Код Сан-Рема у Ђеновском приморју убио је отац сина јединца. Кад су га на саслушању упитали, зашто је учинио то страшно дело, он је одговорио, да је имао разлога сумњати, да му је син радио о глави.

Као најјачи повод за сумњу отац паводи, како је чак једном и сањао о томе. Вели, дошао му у сан некакав стар човек с дугим седом брадом, подигао руку, попретио му прстом и рекао: „Чувај се свога сина, он ће те кад-тад убити!“

Од то доба он је непрестано зебао и презао од сина. Више није смео ни спавати с њим у истој соби, и чим би пао мрак он се заључавао, пошто су били сами у кући. Син му је у последње време, вели, непрестано био забринут и изгледао као да нешто страшно смишља. Најзад, није могао више да издржи, одлучио је, да се опрости несносног страха и убио је сина, своје једино дете. „Боље он него ја!“ завршио је отац.

Суседи су тврдили, да му је син био вредан, кротак и благ момак, и да је свога оца веома поштовао.

Убилац је претходно предат лекарима.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

И ако смо у ранијим бројевима овога листа давали, у неколико маха, обавештења, о застарелости иступних кривица и пресуда по иступним кривицама, ипак имамо масу питања која се на ово односе.

Ово нас доводи на мисао, да општински писари, од којих су ова питања и потекла, не читају „Полицијски Гласник“, кад траже обавештење о ономе, што је толико пута до сада објашњено.

Другчија претпоставка о овоме могла би се примити само тако, ако би се утврдило, да су писари, који су сад ова питања учинили новације у служби, те пису имали прилике, да читају ранија обавештења.

И, узимајући ову другу претпоставку као вероватну, ми ћемо и сада дати обавештење на ова питања, изјављујући уједно, да је ово последње обавештење, које дајемо о застарелости иступа и пресуда по иступним делима.

Да би ово обавештење било за свакога јасно, ми ћемо прво говорити о застарелости самих кривица, износећи све облике, у којима се ово питање може да јави, па тек онда о застарелости пресуда.

Дакле:

По § 396 кр. закона, све кривице иступне, које се казне по III части кривичног закона, изузимајући крађе, преваре и утаје преко десет гроша чаршиских, застаревају за три месеца, рачунајући од времена — дана — кад су учињене.

Према томе, кад се за једно иступно дело, које се казни на тужбу приватнога, не поднесе тужба у року од три месеца, оно је застарело, и више се не може ни казнити.

Исто тако, кад се за иступно дело, које се казни по званичној дужности, не покрене истрага у року од три месеца, после се не може ни покретати.

Овако се има поступити, кад се за иступна дела, било да се казне на тужбу приватних, било по званичној дужности, не сазна у року од три месеца.

Ако је, пак, за извесно дело подигнута тужба или поведена истрага по званичној дужности, па од последњег рада по томе делу није рађено ништа за три месеца, онда је дело опет застарело, и не ће се казнити.

Ради боље јасноће, ми ћемо навести овде и неке примере.

На пример, приватни је тужилац подигао тужбу 1. јануара 1902 год.

По овој тужби испитивани су сведоци: један 15. јануара, један 15. фебруара, а један 31. марта. Од 31. марта па до 1. јуна није ништа рађено, и по томе је дело застарело.

Међутим, да је 30. јуна узет на одговор окривљени, или рађено ма шта друго по овоме предмету онда би застарелост била прекинута, и рачунала би се од 30. јуна па на даље за три месеца.

Овако се рачуна застарелост дела, а сада да пређемо на застарелост пресуда...

По поменутом законском наређењу, кад застари пресуда по иступним делима, она се не ће извршивати.

Пресуда, пак, застарева за оно исто време, за које би застарило и само иступљење, за које је кривац осуђен, рачунајући од дана, кад пресуда постане извршном, или ако после тога кривац побегне из руку власти, од дана, кад побегне.

Као што се из овога види, законодавац дозвољава застарелост пресуде само од онога дана, од кад је она извршном постала.

А пресуда, пак, постаје извршном у ова два случаја:

а, кад је саопштена окривљеном, па се он у року од три дана не жали, онда је она постала извршном трећег дана по саопштењу. И, ако се од тога дана па за три месеца не изврши, она је онда застарила, без обзира на то, што је тамо бележено, да је окривљени звао да затвор издржи или новчану казну плати, и без обзира чак и на то, што је у овом међувремену узимата реч од њега; и,

б, кад се окривљеном саопшти пресуда, па он изјави у законском року жалбу против ње, онда се застарелост почиње рачунати од дана решења више власти, којом је пресуда одобрена, па за три месеца.

Код овога другог случаја може се догодити, да старија власт не донесе никакву одлуку за три месеца, рачунајући ово време од дана саопштења пресуде па напред, и у том случају узима се, да је пресуда опет застарила, јер је од времена изјављене жалбе, односно саопштења пресуде, протекао три месеца.

И у овом се случају не прекида застарелост радом, н. пр. враћањем нижој власти на накнадни извештај и т. д.

Има још један случај, који се може догодити после донесене пресуде, и који је у осталом, врло често, то је потребно и њега објаснити.

На име, донесе се пресуда, али окривљени се не може наћи да му се она саопшти.

Под претпоставком, да ће га власт данас сутра добавити, пресуда лежи несаопштена.

Тек у другом или трећем месецу власт сазна, да се окривљени налази у другом срезу, и тамо шаље пресуду да му се саопшти.

У овом случају мора се узети, да је овај последњи рад прекинуо застарелост дела, јер се пресуда, пошто није саопштена и постала извршном не рачуна као пресуда, него као обичан рад у истрази.

Тек кад се саопшти и постане извршном, или се изјави жалба, настају случајеви застарелости пресуде, који су напред поменути, јер је све до њене извршности оскудевао битни услов за оцену застарелости саме пресуде, већ је стајало само дело истуђења, на се и у погледу застарелости тако има да узме.

Овде имамо да нарочито напоменемо то, да суштину ствари не мења та околност, да ли пресуда гласи на затвор или је казна новчана.

Исто тако, овде се не сме гледати, да ли се окривљени брани застарелости или не, јер је застарелост у кривичним делима, на и код истуња, предвиђена у јавном интересу, те власти морају пазити на њу по својој дужности, и не смеју извршити ни једну пресуду, која је застарела у погледу саме казне.

Један општински писар пита:

„Који се истуни казне по званичној дужности, а који само на тужбу приватних?“

На ово питање одговарамо:

Немогућно је овде исписати све истуње из кривичног закона, који се казне по званичној дужности, а који само на тужбу приватних.

То се да видети из самог закона, а као правило узима се: да се по службеној дужности казне сви они истуни, који вређају јавни — општи — интерес, те се ту и полицијске и општинске власти јављају као чувар тих повређених интереса по службеној дужности.

Један, опет, општински писар, пита ово:

„Марко Петровић из Петриња, пресудом општинског суда Бр. 2625, која је извршном постала, осуђен је да накнади 80 дин. учињене штете потрицом на пољском имању Тодора Марковића оца.“

Оштећени Тодор ухватио је два вола осуђеног Марка у штети и предао суду, па тражи, да се власти предаду и штета исплати.

Истина, по члану 9. закона о чувању пољског имања, стока ухваћена у потрици, одговара за штету, и она се прво излаже продаји за исплату штете, па ако не буде довољно да се штета измири, онда учинилац штете, сопственик стоке, одговара и осталим својим имањем.

Марко нема ништа од остале покретности и стоке сем ова два вола, што су штету причинили.

По § 471. т. 4. грађ. суд. поступка, земљоделцу се не може узети у попис, за извршење пресуде, поред осталог и 2 вола. Сад настаје питање: шта да ради суд, код оваква два супротна законска наређења?“

На ово питање одговарамо:

Истина, по чл. 9. закона о чувању пољског имања стоји, да ће за накнаду штете сопственик бити одговоран прво стоком, која је у штети ухваћена, а ако она не задовољи за штету, онда и осталом имовином.

Али, како је ово закон, који само регулише право на извесну накнаду, али не прописује и начин извршења, то ово последње има да дође у област закона, који специјално говори о томе: шта се може узети у попис за извршење пресуде, и у којим случајевима.

Тај, пак, закон, јесте грађански судски поступак, који у § 471. т. 4. у вези са т. 16. штити земљоделцу од продаје 2 вола, кад год није штета причињена злочином, преступљењем или истуљењем из користољубља.

Овакво би се, у осталом имало учинити и онда, кад не би користољубље било нарочито истакнуто код истуњних дела, јер је доцнијим донешењем наређена у § 471. грађ. суд. пост. обустављена важност чл. 9. у ономе делу, у колико о накнади штете продајом стоке говори.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Ђуру Крстовића, из Крушевца, тражи начелство окр. крушевачког, актом Бр. 16.845, исти је Ђура отишао од своје куће пре годину дана незнају где; а жену и децу своју оставио је код његовог оца Новике Крстовића. Он има 30 година, раста средњег, у опште смеђ. Моле се све полицијске власти, да Ђуру живо потраже и у случају проналаска, известе начел. окр. крушевачког, с позивом на Бр. 16.845, где се Ђура налази.

ПОТЕРЕ

Алекса Јеличић, скитница, из Ужица, осуђен је пресудом начелства окр. ваљевског са 10 дана затвора и прогонством у Ужице за беспосличјење, исти је побегао из дворишта начелства 30. децембра пр. године, а има да издржи још 2 дана затвора и прогонство за Ужице. Он има 18 година, у одећу цивилном, црномањаст, без браде и бркова, на глави има сламни шешир. Моле се све полицијске власти да Алексе потраже, и нађеног спроведу начел. округа ваљевског, с позивом на Бр. 641, или Управи града Београда Бр. 2.711.

Милутин Костић, из Такова побегао је из затвора суда општине таковске, где је био затворен, незнају куда. Он има 22 год., раста средњег, омањен, на себи има панталоне од шајка, блузу и зубун, по врх овога другу блузу од сељачког сукна, до себе јегерову кошуљу, на глави шајкачу на ногама опанке. Моле се све полицијске власти, да Милутина живо потраже и нађеног спроведу начел. окр. рудничког, с позивом на Бр. 305, или Управи града Београда Бр. 2.736.

Драгојло Митрашиновић, бив. слуга Стојана Антоновића трг. и председника суда у Обреновцу, ноћу између 16. и 17. ов. месеца побегао је од свога господара, и том приликом украо му је: један златан сат, клок са два капка негравирани, на првом капку има израђене две птице, чија су крила искићена дијамантима, са сатом украо је и занац, плетен са квасном златном, коју по средини занца држе две златне алке. Један златан прстен женски са ерскицу ношњу, који је на средини емалиран, у коме има пуно ситних дијаманата, прстен је

био у дрвеној шатули затворене бордо боје. Драгојло има 18—19 год., смеђ, без бркова, од одећа има на себи гуњ, полутесне чакшире црне боје од шајка, на ногама опанке капацаре, на глави шајкачу. Моле се све полицијске власти, да Драгојла живо потраже, и нађеног спроведу начел. ср. посавског у Обреновцу, с позивом на Бр. 772, или Управи града Београда на Бр. 2.692.

Харис — Ђорђевић — Агностопулос — Грк, бив. трг. из Ниша, који је пре 3 месеца побегао из Ниша, пошто је предходно оштетио провеном трговце нишке преко 60000 дин. Синоћ је прешао границу код Ристовца у намери да преко Србије пређе у Румунију. Он има 42 године, стаса је средњег, сув, црномањаст, веома мало изгледа погрбљен кад иде, говори српски, турски, грчки, цинцарски и влашки. Моле се све полицијске власти да Хариса живо потраже, и нађеног спроведу начелнику округа нишког, с позивом на Бр. 1586, или Управи града Београда Бр. 2.691.

Непознато лице, ноћу 22. ов. м-ца обило је дућан Димитрију К. Ђорђевићу трговцу из Пирота, и покушало је да изврши покрађу, па незнају куда побегао. Он има 28—30 година, високог стаса, црномањаст, бркова прилих, косе црне, на глави црну шиљату шубару, на себи чакшире и гуњче од црног сукна, на ногама црвене прављене опанке, руке су му окрвањене. Моле се све полицијске власти да нареду живо тражење за овим лицем, и у случају проналаска спроведу начел. окр. пиротског, с позивом на Бр. 573, или Управи гр. Београда Бр. 2259.

Коста Николић, баштовански момак, код Цветка Игњатовића, баштована из Пожаревца, разбио је сандук газдин 26. овог месеца, и из истог украо 160 динара у српским новчаницама, 6 наполеона у злату и 40 динара у сребру на незнају где побегао. Коста је родом из Врање, има 28—30 година, плав у опште, браду брија, од одећа има антерију сукнену, панталоне, опанке, ердељску шубару, стаса је средњег. Моле се све полицијске власти, да Косту живо потраже са покрађом и нађене спроведе начел. окр. пожаревачког, с позивом на Бр. 1218, или Управи града Београда Бр. 2838.

Непознати крађивци, ноћу између 27. и 28. ов. м. обили су вајат и млекар, Милана Петровића из Босуте, па из вајата украли су и то: 200 динара у банкама, и нотес, 20 комада вунице разне, једну поњаву; из млекара: два ћупа масти од 12 кила, два сврла. Моле се све полицијске власти, да донове и покрађу живо потраже, и нађене спроведе начелнику среском у Рудима, с позивом на Бр. 938.

Мијајило Алексић, дрварски трговац из Градишта, пошто је 27. ов. м. ноћу запаљено свој магацин с храном побегао је незнају где. Мијајло је доста висок, пун у лицу, првен стар 50—55 год. брија се, бркова доста пуних проседих погнуте главе, на себи има црно цивилно одело. Моле се све полицијске власти, да Мијајла у своме подручју живо потраже, и нађеног спроведу начелству у В. Градиште, с позивом на Бр. 1447, или Управи града Београда Бр. 3011.

Непознати зликовци, 26. ов. мес. око по ноћи обили су касу у радњи Илије Трифуница трговца из Алексинца, и из исте украли су у банкама 2200 дин., у сребру 600 и у никлу 2 дин., као и једну ниску старинског новца и мамудије разне величине, а из ормана у истом дућану украли су један сат сребрни ценин, —

Ремонтар — са ланцем од никла, а поред овога до 150 динара дувана цигарета и накли. Моле се све полицијске власти да крадљивца живо потраже и нађене спроведу начелнику ср. у Алексинцу, с позивом на Бр. 971 — или Управи Бр. 2851.

Паун, Стан, Марин, циганин, из подвршке, осуђен је са 10 дана затвора. Исти је отумарао незнано куд. Он има 30 год., у опште је прномањаст. Моле се све полицијске власти, да Пауна живо потраже и нађеног спроведу начелству ср. клучког, с позивом на Бр. 9235/902., или Управи гр. Београда Бр. 3411.

Стеван Ибрић, — циганин, из Осмакова, окривљен је за крађу код начелника ср. нишавског, и исти је незнано куд отумарао. Стеван има 32 год., високог стаса, прномањаст, на десном левом образу има белегу од убоја, косе црне, чело широко, обрва плавих; очију прножућкастих, нос шиљат кљунаст, бркова прносмећих, уста правилних. Од одела има: гуњче црно, чакшире црне, на ногама чизме, на глави шубару. Моле се све полицијске власти да Стевана живо потраже, и нађеног спроведу начел. среза нишавског, с позивом на Бр. 1075, или Управи града Београда Бр. 3410.

Стеван Џаџић, тежак из Неготине, одговара код начел. окр. крајинског за просту крађу, исти је побегао из притвора начелства 24. јануара ове године, у 6½ часова у вече. Он има 20 год., високог раста, у опште прномањаст, врло малих бркова, лица сувог, дугуластог, од одела има на себи: капут више црне боје, од шајка парафинског, панталоне прве од сукна, на глави шубару, на ногама грађене опанке и шарене чарапе. Моле се све полицијске власти, да Стевана живо потраже и нађеног спроведу начел. окр. крајинског с позивом на Бр. 549, или Управи града Београда Бр. 3154.

Август — Карло Митерлехнер, бив. касир код Пиро-а и комп. у Бечу, проневерио је 34.000 круна и 31 тек. месеца (по новом) побегао је Август има 34 год., омален је, слабуњав, лица

дугуласта, косе и бркова смећих, носа дугуласта, очију сивих, на једну ногу по мало намлаује, у последње време носио је загасито одело. На молбу ова. аустро-угарског консулата, Управа града Београда актом Бр. 3131. позива све полицијске власти да на бегунца Августа обрете најстрожу пажњу, и у случају прона-

ласка да га ухвате и притворе на о томе исту управу одмах извести. Ради лакшег проналаска доносимо и слику Августову.

Ноћу, између 20. и 21. јануара ове год., извршена је крађа новаца Стојану Поповићу, пекару из Ваљева, и за исту је окривљен **Петар Драгојевић**, из Аустрије, кројачки раденик, али је исти приликом претреса стана његовог, побегао незнано где. Он има 20—25 год., риђ, сувоњав, подугачак, говори крупно и у говору заноси, у цивилном оделу плавкастом, на глави има црни шешир мали, на ногама ципеле. Моле се све полицијске власти, да Петра живо потраже, и нађеног спроведу начел. окр. ваљевског, с позивом на Бр. 893, или Управи града Београда Бр. 3292.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Тома Намет, из Прига, стар 20 год., раста средњег, лица округла, у опште плав, без браде и бркова, по занимању касански момак, убио је 28. Јануара ове год. у вече око 6½ часова, Розу Филину, служавку код г. Љубе Срећковића, директора кланичног друштва. Тома је Розу волео има више од 6 месеци, и намеравао је, да се с њом венча, у знак тога дао јој један прстен и бурму. Она је с њим ишла, по забавама, таншулима, код његове је куће долазила. Она је од 5—6 дана почела њему пре-

бацивати, како је се он неке хвалио, да је са њом ступио у ближе односе, он јој се правдао да то није говорио никоме и молио је, да му каже, тога који је то њој казао, али она то није хтела да учини, услед чега су се више пута споречкали. Тако кад је он затворио дућан у вече 28. Јануара, и отишао својој кући, затече Розу код куће, упита је одмах: шта је дошла, а она одговори: да хоће да узме своје хаљине, блузу и мидер што је и учинила, и да служи г. Срећковића, који је са њоме дошао, те овај ствари однесе на кланицу.

Тома је упита, зашта то чини и што носи ствари, што се љути на њега, она му је одговорила: да се љути с тога што је говорио не-

истину, кад у ствари није ништа било, он је преклињао да не верује тим гласовима, она није хтела ништа да чује, и изађе одмах из куће. Тома пође заједно са Розом бантованском улицом, у намери да је отпрати до кланице. Тек што су пошли, придружи им се и Душан Букуровић момак касански, и тако су ишли сви троје заједно. Томи одмах није било право што се Душан придружио, али је мислио да ће боље бити, да му Роза пред Душаном призна име шлеткаша, те да бар има сведока. Целим путем Тома је молио Розу, да му каже име оног који га је облагао код ње, али се она само на то смејала и одговарала да „неће“ да каже. Кад су дошли близу кафане „Весели двори“, Тома се почне понова шалити и хтеде је пољубити, те да јој докаже, да је опет воли, по она га удари руком преко лица и рече: „Марш, ја имам ко ће мене да љуби“. То је Тому довело до лудила, и ножем удари Розу један пут у леву страну више леве сисе, а други пут у слабину. Тома чим је убио Розу, он је вож оставио поред Розе, и побегао поред Краљевих штала, и дошао у квартал дорћолски, где се сам пријавио власти, где је и саслушан о свему, и спроведен Управи. Роза је остала мртва од убода и тело јој је спроведено у општу државну болницу, ради секције и сахране. На жељу многих наших читалаца износимо слику Томину, који је решењем кварта дорћолског од 30. ов. мес. Бр. 926., за ово убиство стављен под истрагу и притвор и очекује мирно осуду.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Јозеф Сајцер, по занимању месар, родом из Најдорфа у Аустро-Угарској, стар 27 год., средњег раста, округла лица, плав у опште, прогнат је на свагда у Аустро-Угарску 31. јануара тек. год., по решењу Управе гр. Београда

Бр. 3142. Јозеф је у год. 1899. био осуђен на 7 год. робије због опасне крађе и од ове осуде издржао је свега 3½ год. На његов повратак у Србију треба обратити озбиљну пажњу, јер је по све опасан крадљивац.

Садржај: I. Службени део. — II. Стручни и научни део: 1) Лекар у полицијској служби; 2) Клептоманија; 3) Како се живи на галијама. — III. Поучно забавни део: 1) Дете; 2) Генијални злочинци; 3) Шведска жигица; 4) Кроза злочин; 5) Из страног света. — IV. Поуке и обавештења. — V. Службене објаве: 1) Тражи се; 2) Потерс; 3) Из полицијског албума; 4) Скреће се пажња.